

Uchwała Nr VI/96/11
Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 23 marca 2011 r.

w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z realizacji programu działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach za 2010 rok.

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1590, z późn. zm.) oraz art. 3 ust 3 i art. 12 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. Nr 251, poz. 2507 z późn. zm.) - uchwała się, co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się sprawozdanie z realizacji programu działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach za 2010 rok stanowiące załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku

Marek Gos

UZASADNIENIE

Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi od dnia 1 sierpnia 2009 roku do ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego na podstawie art. 23 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 roku na podstawie ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. z 2009r. Nr 92. poz. 753) sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności jednostki doradztwa rolniczego jest zatwierdzane przez właściwy miejscowo sejmik województwa.

Mając na względzie powyższe Dyrektor Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach przekazał Sejmikowi Województwa do zatwierdzenia sprawozdanie z realizacji programu działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach za 2010 rok. Sprawozdanie zostało przyjęte Uchwałą Nr 1/2011 przez Radę Społeczną Doradztwa Rolniczego w dniu 26.01.2011 r. Stąd też zasadnym jest jego zatwierdzenie poprzez przyjęcie niniejszej uchwały.

**Sprawozdanie zostało opracowane przez zespół specjalistów
Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego
w Modliszewicach**

Dyrektor
Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego
w Modliszewicach

mgr Dariusz Okła

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
PRODUKCJA ROŚLINNA.....	6
PRODUKCJA ZWIERZĘCA	23
EKOLOGIA I OCHRONA ŚRODOWISKA.....	40
PRODUKCJA OGRODNICZA.....	61
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, WIEJSKIE GOSPODARSTWO DOMOWE I AGROTURYSTYKA	79
EKONOMIKA	101
METODYKA DORADZTWA I SZKOLENIA.....	113
WYDAWNICTWA I INFORMACJA.....	124
PODSUMOWANIE	132

WSTĘP

Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach powołano jako Rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny w 1968 roku. Obecnie Ośrodek działa w oparciu o ustawę z dnia 22.10.2004 roku o jednostkach doradztwa rolniczego, zamieszczoną w Dzienniku Ustaw nr 251 pod pozycją 2507.

Na mocy ustawy z dnia 23.01.2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie /Dz. U. nr 92, poz. 753/ – od 01.08.2009 r. ŚODR Modliszewice stał się samorządową wojewódzką osobą prawną podległą Sejmikowi Województwa Świętokrzyskiego.

Struktura Ośrodka zawiera następujące działy merytoryczne:

- Dział Systemów Produkcji Rolnej, Standardów Jakościowych i Doświadczalnictwa z Sekcją Ekologii i Ochrony Środowiska.
- Dział Przedsiębiorczości, Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki.
- Dział Ekonomiki.
- Dział Zastosowań Teleinformatyki.
- Dział Metodyki Doradztwa Szkoleń i Wydawnictw z Sekcją Wydawnictw i Informacji.
- W Sandomierzu Ośrodek posiada Oddział „Centrum Ogrodnicze”.

Podstawowe zadania realizowane przez Ośrodek w 2010 roku to:

- prowadzenie działalności doradczej w rolnictwie,
- upowszechnianie nowych technologii i nowoczesnych metod gospodarowania,
- organizowanie i prowadzenie różnych form szkolenia dla rolników i mieszkańców wsi,
- prowadzenie działalności informacyjnej w aspekcie rozwoju obszarów wiejskich.

Zadania zostały podzielone na następujące dziedziny:

- produkcja roślinna,
- produkcja zwierzęca,
- produkcja ogrodnicza,
- ekologia i ochrona środowiska,
- przedsiębiorczość, wiejskie gospodarstwo domowe i agroturystyka,
- ekonomika,
- metodyka doradztwa, szkolenia oraz działalność informacyjno-wydawnicza.

Zadania wykonywane były przez poszczególne komórki organizacyjne Ośrodka: działy merytoryczne, „Centrum Ogrodnicze” w Sandomierzu oraz 13 Powiatowych Zespołów Doradczych poprzez realizację poszczególnych form pracy, głównie: doradztwo indywidualne i grupowe, demonstracje, pokazy, szkolenia, wydawnictwa oraz inne jak: konkursy, olimpiady i wystawy. Szereg informacji zawierała strona internetowa Ośrodka www.sodr.pl.

Realizowane przez Ośrodek zadania były zgodne z Wspólną Polityką Rolną UE oraz ze Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, wynikały z potrzeb i oczekiwań rolników, a także z warunków gospodarowania: przyrodniczych, ekonomicznych i społecznych.

Biorąc powyższe pod uwagę, na 2010 r. wyznaczono następujące priorytety w realizacji zadań Ośrodka:

- udzielanie pomocy rolnikom w wykorzystaniu funduszy strukturalnych ujętych w PROW 2007 – 2013 oraz w ramach płatności bezpośrednich,
- wspieranie rolników w modernizacji gospodarstw pod względem technologicznym, technicznym i ekonomiczno-organizacyjnym oraz wdrażanie zasady wzajemnej zgodności,

- aktywizowanie społeczności wiejskiej w celu poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu poprzez działania na rzecz rozwijania agroturystyki i turystyki wiejskiej, przy szerokim wykorzystaniu lokalnych warunków i możliwości,
- popularyzowanie ekologicznych metod produkcji rolnej, w ścisłym powiązaniu z ochroną środowiska naturalnego,
- wskazywanie rolnikom możliwości polepszenia sytuacji ekonomicznej gospodarstw poprzez działania zespołowe w różnych formach grup producentów oraz rozwijanie przedsiębiorczości.

Począwszy od roku 2010 Ośrodek rozpoznawał następujące zagadnienia:

1. Rolnictwo regionu wobec potrzeb rozwoju energetyki odnawialnej i lokalne strategie samowystarczalności energetycznej.
2. Kształcenie umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii informatycznych i komunikacyjnych na obszarach wiejskich.
3. Problematyka innowacyjności w środowisku wiejskim.
4. Rozwój środków informatycznych ŚODR służących przekazywaniu wiedzy rolniczej z wykorzystaniem internetu.
5. Przemiany ekonomiczno–społeczne wsi.

Realizacja zadań Ośrodka w 2010 roku uzależniona była od wysokości środków finansowych otrzymanych z budżetu państwa, pochodzących z wykonywanych usług odpłatnych, oraz pozyskiwanych w ramach różnorodnych programów zewnętrznych, o które Ośrodek czynił intensywne starania.

PRODUKCJA ROŚLINNA

1. Wstęp

Celem doradztwa w zakresie produkcji roślinnej była poprawa efektywności produkcji i podniesienie standardów jakości.

Główne zadania realizowane w zakresie produkcji roślinnej to:

- udzielanie informacji o działaniach w ramach PROW 2007 – 2013, dopłatach bezpośrednich oraz pomoc przy sporządzaniu dokumentów umożliwiających pozyskanie środków finansowych z funduszy strukturalnych,
- upowszechnianie przepisów prawnych obowiązujących w produkcji roślinnej,
- propagowanie nowych technologii uprawy roślin w gospodarstwach rolnych,
- udzielanie pomocy rolnikom w doborze racjonalnych metod nawożenia i optymalnych programów ochrony roślin,
- wszechstronne informowanie zainteresowanych osób o sytuacji w rolnictwie, w tym na rynku rolnym,
- upowszechnianie zasad zrównoważonego rozwoju produkcji rolniczej poprzez wprowadzanie zasad dobrej kultury rolnej,
- zapoznanie rolników z zasadami wzajemnej zgodności.

Realizacja wymienionych zadań odbywała się poprzez:

- doradztwo indywidualne i grupowe,
- prowadzenie demonstracji i pokazów,
- prowadzenie doświadczeń, demonstracji wdrożeniowych i kolekcji odmian na polu doświadczalnym,
- prowadzenie szkoleń i seminariów we współpracy z firmami fitochemicznymi, nasiennymi i instytucjami naukowo – badawczymi,
- współpracę z jednostkami pracującymi na rzecz rolnictwa, jak i w jego otoczeniu,
- współpracę z mediami (opracowanie artykułów prasowych, udział w audycjach radiowych i telewizyjnych).

2. Realizacja zadań

2.1. Bloki programowe

Tabela 1. Tematyka bloków programowych

<i>Nr bloku</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Końskie</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko – Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Zakład Modliszewice</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
I	Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14	14
II	Optymalne kierunki użytkowania zbóż sposobem na podniesienie zysków w gospodarstwie rolnym w ujęciu zasady wzajemnej zgodności	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15	15
III	Prawidłowe użytkowanie łąk i pastwisk zgodnie z zasadami cross – compliance	1	1		1	1	1									1	6	6
IV	Wprowadzenie w gospodarstwach wybranych elementów zasady wzajemnej zgodności jako zbioru przyjaznych środowisku praktyk rolniczych	1	1			1	1	1	1	1	1		1		1	1	11	11
V	Elementy wzajemnej zgodności (cross–compliance) w technologii produkcji jakościowego ziemniaka jadalnego oraz na cele przetwórstwa przemysłowego				1	1		1						1		1	5	5
VI	Wykorzystanie potencjału kukurydzy i innych roślin pastewnych uprawianych w plonie głównym lub poplonach w bilansowaniu zasobów paszowych gospodarstwa z uwzględnieniem zasad wzajemnej zgodności	1	1	1		1			1	1	1	1		1	1	1	11	11
VII	Wdrażanie zasady cross – compliance poprzez różnicowanie produkcji roślinnej jako metoda na poprawę dochodowości gospodarstwa rolnego			1								1	1			1	4	4
Razem wykonanie		5	5	4	3	6	4	4	4	4	4	4	4	4	4	7	66	
Razem plan		5	5	4	3	6	4	4	4	4	4	4	4	4	4	7		66

2.2. Doradztwo

Podczas świadczenia doradztwa z produkcji roślinnej szczególny nacisk położono na:

- informacje dotyczące PROW 2007 – 2013,
- upowszechnianie najnowszych technologii, w tym nowych kierunków użytkowania zbóż, okopowych i rzepaku,
- propagowanie zrównoważonej produkcji, dobrej praktyki rolniczej, skuteczności stosowania środków ochrony roślin, nawożenia mineralnego oraz naturalnego i organicznego,
- informacje o najlepszych odmianach roślin przydatnych w warunkach lokalnych województwa świętokrzyskiego (zboża, ziemniaki, kukurydza),
- zwalczanie uciążliwych chwastów w uprawach rolniczych,
- różnicowanie produkcji rolniczej jako metody uzyskania wzrostu dochodów w gospodarstwie rolnym,
- racjonalne gospodarowanie na TUZ i poprawę jakości uzyskiwanych pasz,
- prezentacje i charakterystyki roślin uprawnych na kolekcjach, doświadczeniach i wdrożeniach na polu doświadczalnym ŚODR Modliszewice,
- prezentacje roślin uprawnych na polach doświadczalnych firm fitochemicznych i stacji doświadczalnych ze szczególnym uwzględnieniem nowych odmian roślin uprawnych,
- problematykę zasady wzajemnej zgodności, jako podstawowego wymogu uzyskania pomocy finansowej pochodzącej ze środków UE,
- ocenę bieżącej sytuacji w produkcji roślinnej województwa.

2.2.1. Doradztwo indywidualne

Tabela 2. Doradztwo indywidualne – ilość porad zrealizowanych przez specjalistów produkcji roślinnej

Nr bloku	Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko– Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010	
I	Doradztwo dla rolników w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	362	62	134		121	186	528	143	105	497	488	137	224	101	40	3128	1968
II	Optymalne kierunki użytkowania zbóż sposobem na podniesienie zysków w gospodarstwie rolnym w ujęciu zasady wzajemnej zgodności	81	74	70	42	93	105	106	91	67	254	252	81	218	81	38	1653	1300
III	Prawidłowe użytkowanie łąk i pastwisk zgodnie z zasadami cross – compliance	76	60		28	134	103								79	480	425	
IV	Wprowadzenie w gospodarstwach wybranych elementów zasady wzajemnej zgodności jako zbioru przyjaznych środowisku praktyk rolniczych	107	60			35	64	146	99	52	232		100		57	220	1172	795
V	Elementy wzajemnej zgodności (cross-compliance) w technologii produkcji jakościowego ziemniaka jadalnego oraz na cele przetwórstwa przemysłowego				32	93		100						197		12	434	395
VI	Wykorzystanie potencjału kukurydzy i innych roślin pastewnych uprawianych w plonie głównym lub poplonach w bilansowaniu zasobów paszowych gospodarstwa z uwzględnieniem zasady wzajemnej zgodności	50	66	87		27			97	51	159	226		96	15	65	939	745
VII	Wdrażanie zasady cross – compliance poprzez różnicowanie produkcji roślinnej jako metoda na poprawę dochodowości gospodarstwa rolnego			71								218	10			51	350	320
Tematyka doradztwa udzielanego poza blokami											310		46			140	496	
Razem wykonanie		676	322	362	102	503	458	880	430	275	1152	1184	374	735	254	645	8652	
Razem plan		390	200	255	135	498	400	800	200	250	600	930	255	455	230	350		5948

2.2.2. Doradztwo grupowe

Tabela 3. Doradztwo grupowe – ilość porad zrealizowanych przez specjalistów produkcji roślinnej

Nr bloku	Tematyka	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	Centrum	Zakład	Razem	Plan
		Końskie	Włoszczowa	Jędrzejów	Skarżysko	Kielce	Pińczów	Busko-Zdrój	Kazimierza Wielka	Starachowice	Ostrowiec	Opatów	Sandomierz	Staszów	Ogrodnice	Modliszewice	wykonanie
I	Doradztwo dla rolników w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013	3	1	4		10			3	2	17	3	3	10		56	58
		9	7	18		60			11	7	55	15	16	41		239	215
II	Optymalne kierunki użytkowania zbóż sposobem na podniesienie zysków w gospodarstwie rolnym w ujęciu zasady wzajemnej zgodności	2	2	2	3	2		7	2	2	8	2	3	2		37	34
		5	12	8	12	10		14	7	7	26	8	16	9		134	111
III	Prawidłowe użytkowanie łąk i pastwisk zgodnie z zasadami cross – compliance	2	3		2	2										9	9
		7	15		8	10										40	28
IV	Wprowadzenie w gospodarstwach wybranych elementów zasady wzajemnej zgodności jako zbioru przyjaznych środowisku praktyk rolniczych	3	2					5	2	2		1		5		20	21
		10	7					12	7	6		4		21		67	66
V	Elementy wzajemnej zgodności (cross-compliance) w technologii produkcji jakościowego ziemniaka jadalnego oraz na cele przetwórstwa przemysłowego				2	2										4	4
					8	10										18	12
VI	Wykorzystanie potencjału kukurydzy i innych roślin pastewnych uprawianych w plonie głównym lub poplonach w bilansowaniu zasobów paszowych gospodarstwa z uwzględnieniem zasad wzajemnej zgodności	1	2	2		2		10	1	2	5		1	1		27	28
		2	8	11		22		17	4	6	20		10	5		105	88
VII	Wdrażanie zasady cross – compliance poprzez różnicowanie produkcji roślinnej jako metoda na poprawę dochodowości gospodarstwa rolnego			5							9	1				15	16
				21							29	5				55	61
Razem wykonanie		11	10	13	7	18	0	0	22	8	8	39	7	7	18	168	
		33	49	58	28	112	0	0	43	29	26	130	32	42	76	658	
Razem plan		13	10	15	7	18	0	0	14	7	8	41	10	9	18		170
		39	30	74	23	54			28	21	24	123	37	33	95		581

2.3. Działalność upowszechnieniowa

2.3.1. Demonstracje

Tabela 4. Demonstracje z zakresu produkcji roślinnej

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	PZD	Centrum	Zakład	Razem	Plan 2010	
			Końskie	Włoszczowa	Jędrzejów	Skarżysko	Kielce	Pińczów	Busko – Zdrój	Kazimierza Wielka	Starachowice	Ostrowiec	Opatów	Sandomierz	Staszów	Ogrodnicze	Modliszewice		wykonanie
II	1	Prawidłowa technologia uprawy zbóż wysokiej jakości przeznaczonych do wykorzystania w przemyśle piekarniczym, konsumpcyjnym, spirytusowym i browarniczym	1		1	1	1		2		2	6		2	1		17	17	
	2	Uprawa zbóż na cele paszowe jako sposób na zbilansowanie pasz w gospodarstwie rolnym	1	1				1	2		1			1	2			9	9
	3	Technologia prowadzenia plantacji nasiennych zbóż podstawowych															1	1	1
III	4	Prawidłowe użytkowanie łąk i pastwisk z uwzględnieniem nawożenia zrównoważonego (organiczne, mineralne, dolistne)						1										1	1
IV	5	Prawidłowe stosowanie nawozów naturalnych					1											1	1
	6	Uprawa roślin strączkowych	2	1											1			4	4
V	7	Uprawa ziemniaków jadalnych w warunkach rolnictwa zrównoważonego					1		2									3	3
VI	8	Technologia uprawy i zbioru kukurydzy z przeznaczeniem na wysokoenergetyczną kiszonkę i ziarno					1				1	2						4	4
VII	9	Efektywna technologia uprawy i ochrony rzepaku ozimego			1									1				2	2
Razem wykonanie			4	2	2	1	4	2	4	2	2	4	6	2	4	2	1	42	
Razem plan			4	2	2	1	4	2	4	2	2	4	6	2	4	2	1		42

2.3.2. Pokazy

Tabela 5. Pokazy z zakresu produkcji roślinnej

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko – Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010
II	1	Łączne stosowanie agrochemikaliów (fungicydy, nawozy dolistne, regulatory wzrostu) sposobem na optymalizację zysków w gospodarstwie rolnym	1		1		1		2		1	2	3	1	2	1		15	17
			5		8		11		11		5	16	18	5	12	10		101	104
	2	Siew kwalifikowanego materiału siewnego kompleksowym rozwiązaniem problemów finansowo – technologicznych gospodarstwa rolnego								1						2			3
									6						10			16	7
3	Dobór odmian oraz kompleksowa technologia uprawy zbóż na polu doświadczalnym ŚODR Modliszewice							1		1			2					4	4
								9		5			45					59	25
III	4	Optymalny zbiór traw z przeznaczeniem na sianokiszonki	1															1	1
			5															5	5
	5	Poprawne wykorzystanie łąk, zasady prawidłowego wypasu, prace pratotechniczne na użytkach zielonych					1												1
						7												7	10
6	Właściwe sporządzanie sianokiszonek (baloty foliowe, silosy przejazdowe)		1								1							2	2
			10								5							15	10
IV	7	Atestacja opryskiwaczy	1					1				2						4	4
			5					7				20						32	31
8	Wapnowanie gleb kwaśnych	1														1		2	2
		5													6		11	10	
V	9	Ochrona chemiczna ziemniaka w uprawie integrowanej					1											1	1
							13												13
10	Poprawność sadzenia ziemniaka – dobór odmian, zapraw, zalecanej obsady roślin				1				2									3	3
					6				11									17	16

Tabela 5. Ciąg dalszy tabeli: Pokazy z zakresu produkcji roślinnej

VI	11	Nowe herbicydy do chemicznej ochrony kukurydzy			1		1										2	2
					6		7										13	15
VI	12	Prawidłowe sporządzanie kiszzonek z uwzględnieniem zasad cross – compliance		1													1	1
				8													8	5
VII	13	Jednoetapowy zbiór rzepaku kombajnem ze stołem jako efektywny sposób zbioru									1	1					2	2
											5	5					10	10
Razem wykonanie			4	2	2	1	4	2	4	2	2	4	6	2	4	2	0	41
			20	18	14	6	38	16	22	11	10	36	68	10	22	16	0	307
Razem plan			4	2	2	1	4	2	4	2	2	4	6	2	4	2		41
			20	10	13	6	40	20	20	17	10	32	25	10	20	15		258

2.4. Szkolenia – kursy, seminaria, pozostałe

Tabela 6. Szkolenia zrealizowane przez specjalistów produkcji roślinnej

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko – Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010	
I	1	Możliwości pozyskania funduszy strukturalnych objętych PROW na lata 2007–2013	12		5		4	1	2	2	4	7	2	2	7	1		49	26	
			106		138		46	9	27	23	46	103	37	15	60	10		620	215	
II	2	Prawidłowy płodozmian jako element zapobiegający procesowi degradacji substancji organicznej w glebie	3		1		1							4				9	9	
			23		6		11							50				90	78	
	3	Wyłączne prawo hodowcy do odmian i możliwości ubiegania się rolników o dopłatę do wysianego kwalifikowanego materiału siewnego		3	2							1				1		7	7	
				41	18							11			8		78	70		
	4	Technologia uprawy zbóż ozimych	2	1		1				2	3	5	4		8				26	26
			10	10		10				31	29	58	62		86				296	241
5	Technologia uprawy zbóż jarych	1	1		1		5	4	2		2	4		2				22	21	
		9	10		13		41	38	25		23	86		34				279	196	
6	Odmiany pszenic: elitarnych, jakościowych i chlebowych – agrotechnika, wymagania glebowe, ochrona			1		2						7				2		12	13	
				8		26						74			22			130	114	
III	7	Prawidłowe użytkowanie łąk i pastwisk zgodnie z zasadami cross – compliance	1	1			4	2										8	6	
			13	14			57	15											99	56
8	Nawożenie łąk i pastwisk zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej oraz z uwzględnieniem rolnictwa zrównoważonego	1			1	3	3											8	10	
		5			8	53	22											88	93	
IV	9	Podstawowe zasady nawożenia	3				1		6		1	4						15	16	
			30				11		71		19	43							174	148
10	Agrotechnika roślin strączkowych		1															1	1	
			12																12	10

Tabela 6. Ciąg dalszy tabeli: Szkolenia zrealizowane przez specjalistów produkcji roślinnej

	11	Bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin	1							2							3	2	
			6						19									25	16
	12	Metody podniesienia żyzności gleby	3							1			4		2		10	10	
			24						7				50		20		101	88	
V	13	Uprawa ziemniaków zgodnie z kierunkami użytkowania w technologiach o różnej intensywności				1											1	1	
						11												11	10
	14	Kompleksowa ochrona plantacji ziemniaków – od sadzenia do zbioru			1	2		6					4				13	13	
					10	21		57					44				132	126	
VI	15	Dobór odmian, agrotechnika i ochrona kukurydzy zgodnie z kierunkiem użytkowania na ziarno lub kiszonkę	1	1	1					1	1	2	2		2	3		14	15
			6	8	8						11	27	24	28		20	30		162
	16	Zwiększenie zasobów paszowych w gospodarstwie poprzez uprawę różnych gatunków roślin pastewnych w plonie głównym i w międzyplonie	2				2			1	3	2	1					11	9
			10				29			19	32	25	11						126
VII	17	Potencjalne możliwości uprawowe rzepaku ozimego w woj. świętokrzyskim w zależności od warunków przyrodniczych i doboru odmian			1													1	2
					6														6
	18	Kompleksowa technologia uprawy i ochrony rzepaku ozimego			3							5						8	6
					32								50						82
	19	Możliwość produkcji biopaliw w gospodarstwie na podstawie ustawy o biopaliwach										1						1	1
													16						16
Szkolenia zrealizowane z tematów poza blokami			1												3	2	6		
			20													39	33	92	
Razem wykonanie			31	8	14	4	20	11	18	11	12	23	26	10	23	12	2	225	
			262	95	216	41	265	87	193	135	153	287	364	115	244	129	33	2619	
Razem plan			29	8	10	4	20	10	18	10	9	18	25	8	18	7			194
			173	80	100	26	200	100	180	100	90	180	176	80	176	70			

Tabela 7. Kursy i seminaria z zakresu produkcji roślinnej

<i>Tematyka</i>	<i>PZD Końskie</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko – Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Zakład Modliszewice</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
SEMINARIA											1				3	4	7
											60				72	132	200
KURSY																	
Kurs dla operatorów kombajnów zbożowych /współdział w prowadzeniu zajęć/		1	1				1		2		1					6	2
		15	22				25		49		30					141	27
Kurs z zakresu stosowania środków ochrony roślin przy użyciu opryskiwaczy	3	3	6		8	2	12	9	2	7	2	9	6			69	21
	64	50	165		168	51	324	246	45	186	60	186	134			1679	475
Razem wykonanie	3	4	7		8	2	13	9	4	7	3	9	6			75	
	64	65	187		168	51	349	246	94	186	90	186	134			1820	
Razem plan	3	2			5	2		2		2		8					23
	60	45			97	40		50		60		160					502

2.5. Działalność informacyjna

Działalność informacyjna realizowana przez specjalistów ds. produkcji roślinnej prowadzona była dla rolników i innych mieszkańców wsi w zakresie nowoczesnych metod gospodarowania jak również rozwoju obszarów wiejskich.

Powyższa działalność była wykonywana poprzez:

- indywidualne kontakty specjalistów z rolnikami w gospodarstwach rolnych,
- prelekcje na szkoleniach rolniczych,
- informacje na zebraniach wiejskich,
- informacje na posiedzenia organów samorządu terytorialnego i rolniczego,
- ogłoszenia i komunikaty.

2.6. Inne zadania

Ujęto w tabeli nr 8.

Tabela 8. Inne formy działalności (wystawy, konkursy, olimpiady i itp.) zrealizowane przez specjalistów produkcji roślinnej

Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko – Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010	
WYSTAWY																	
Organizacja wyjazdów na Dzień Otwartych Drzwi i IV Świętokrzyską Wystawę Zwierząt Hodowlanych		2	1		3	1	2		1	1	3	2			16	13	
Organizacja wyjazdów na AGROTECH Kielce i inne imprezy wystawowe		2	2			1		1		1	1		4		2	8	
Organizacja Wystaw Dożynkowych	2	4	3	3	4	3	4	2	1	1	4	1	3		35	21	
Razem wykonanie	2	8	6	3	7	5	6	3	2	3	8	3	7		65		
Razem plan		3	5	3	9		2	3	1	9			6		1	42	
INNE																	
Sporządzanie wniosków o dopłaty bezpośrednie	249	91	116		309	84	189	140	109	278	240	163	96	90	45	2199	1370
Sporządzanie dokumentów potrzebnych do uzyskania wsparcia	140	30	21		79	88	152	71	31	41	102	18	111	4	10	898	278
Audycje radiowe															4	4	wg zapotrzebowania
Pobieranie próbek ziarna pszenic celem dokonania analizy jakościowej	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	5	1	22	
Artykuły	2	1	1					1	1	2		1	1	8	19	37	43
Ulotki i broszury informacyjne														2	10	12	10
Razem wykonanie	392	124	139	1	389	173	343	214	142	322	343	183	209	109	89	3172	
Razem plan	142	64	96	3	276	101	144	119	72	161	196	69	132	89	79		1743

Specjaliści ds. produkcji roślinnej w 2010 roku prowadzili:

- monitoring sytuacji na rynku nawozów mineralnych na potrzeby CDR Brwinów – w sumie sporządzono 8 informacji zbiorczych z terenu województwa (w I półroczu z częstotliwością 1 raz na miesiąc, a w II półroczu z częstotliwością 1 raz na kwartał);
- próbne wykopki w celu oszacowania średnich plonów ziemniaka w różnych grupach wczesności;
- monitoring przebiegu i zaawansowania prac żniwnych – w sumie sporządzono 8 informacji zbiorczych w okresie letnim z częstotliwością 1 raz w tygodniu.

2.7. Prace adaptacyjno – doświadczalne, wdrożeniowe i upowszechnieniowe realizowane na polu doświadczalnym

2.7.1. Prace adaptacyjno – doświadczalne

W 2010 r. prowadzono w ramach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego następujące doświadczenia:

Porównanie plonowania nowych odmian pszenicy ozimej w warunkach województwa świętokrzyskiego. (ósmo rok na areale 0,75 ha)

Celem doświadczenia było sprawdzenie plonowania 24 nowych odmian pszenicy ozimej przy dwóch poziomach intensywności uprawy: A₁ podstawowym i A₂ wysokim. Poziom A₁ obejmował zaprawianie nasion, zwalczanie chwastów, nawożenie N w ilości 110 kg/ha. Poziom A₂ obejmował zaprawianie nasion, zwalczanie chwastów, zwalczanie chorób i szkodników, skracanie źdźbła, nawożenie N w ilości 150 kg/ha, nawożenie mikroelementami.

Porównanie plonowania nowych odmian żyta ozimego w warunkach województwa świętokrzyskiego. (pierwszy rok na areale 0,5 ha)

Doświadczenie wykonano na dwóch poziomach agrotechniki: A₁ – podstawowym i A₂ – wysokim. Oceniono 13 odmian żyta ozimego.

2.7.2. Działalność wdrożeniowa

Prace wdrożeniowe prowadzone były na polu doświadczalnym ŚODR w Modliszewicach. Tematyka tych prac obejmowała wprowadzenie do uprawy nowych wysokoplonujących odmian. Były to: pszenica ozima – Adequat, żyto ozime – Dańkowski Diament, łubin wąskolistny – Kalif.

Przy realizacji prac wdrożeniowych wykorzystano kompleksowe technologie ochrony upraw firm: Syngenta, Organika Sarzyna, BASF, Rokita Agro, Monsanto.

Uzyskane wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 9. Wyniki realizacji prac wdrożeniowych na polu ŚODR Modliszewice.

Lp	Tematyka	Plan	Wykonanie	Efekty plon	Średnie plony w woj. świętokrzyskim w 2010 r.
		ha	ha	dt/ha	dt/ha
1	Wprowadzenie do uprawy nowej odmiany pszenicy ozimej Adequat	5,5	5,5	49,15	26,2
2	Wprowadzenie do uprawy nowej odmiany żyta ozimego Dańkowski Diament	5,5	5,5	30,45	20,5
3	Wprowadzenie do uprawy nowej odmiany łubinu wąskolistnego Kalif *	10	10	9,85	16,3**

* Nadmierne opady deszczu w maju i zastoiska wody na plantacji obniżyły znacznie plon łubinu wąskolistnego

** plon za 2009 rok

2.7.3. Działalność upowszechnieniowa

Na polu doświadczalnym prowadzone były również kolekcje roślin uprawnych na areale 1ha:

1. Traw i motylkowatych.
2. Pszenicy ozimej.
3. Jęczmienia jarego.
4. Soi.
5. Ziemniaków.
6. Pszenicy jarej.
7. Pszenżyta jarego.
8. Żyta.
9. Grochu.
10. Łubinu.
11. Owsa.
12. Pszenżyta ozimego.

2.8. Zbiorcze zestawienie realizowanych w 2010 r. zadań

Specjaliści ds. produkcji roślinnej w 2010 roku realizowali następujące zadania:

1. Bloki programowe: 7.
2. Doradztwo indywidualne: 8652 porady.
3. Doradztwo grupowe: 168 spotkań dla 658 rolników.
4. Demonstracje: 42.
5. Pokazy: 41 pokazów dla 307 rolników.
6. Szkolenia: 225 szkoleń, w których udział wzięło 2619 rolników.
7. Wystawy i inne wyjazdy zorganizowane: 65.
8. Sporządzanie wniosków o dopłaty bezpośrednio: 2199.
9. Sporządzanie dokumentów potrzebnych do uzyskania wsparcia: 898.
10. Artykuły: 37.
11. Ulotki i broszury informacyjne: 12.

3. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz wsi i rolnictwa

Podczas realizacji zadań z produkcji roślinnej współpracowano z:

- Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego oraz Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim,
- rolniczymi instytutami naukowymi,
- wyższymi uczelniami rolniczymi,
- Centralnym Ośrodkiem Badań Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej,
- Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencją Rynku Rolnego,
- Agencją Nieruchomości Rolnych,
- Centralą Nasienną w Kielcach,
- Świętokrzyską Izbą Rolniczą,
- Państwowym i Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
- Stacją Chemiczno – Rolniczą w Kielcach,

- Stacją Doświadczalną Oceny Odmian w Słupi Jędrzejowskiej,
- Instytutem Ochrony Roślin w Poznaniu,
- Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie,
- Kieleckimi Kopalniami Surowców Mineralnych,
- rolniczymi związkami i zrzeszeniami branżowymi,
- samorządem terytorialnym,
- firmami – producentami środków do produkcji rolnej.

PRODUKCJA ZWIERZĘCA

1. Wstęp

Głównym priorytetem pracy doradczej w 2010 roku była pomoc rolnikom w wykorzystaniu środków finansowych z uruchomionych działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

W doradztwie technologicznym priorytetami było udzielanie informacji na temat zasad wzajemnej zgodności dotyczących gospodarstw rolnych, dostosowania gospodarstw rolnych do obowiązujących wymogów w zakresie produkcji zwierzęcej (dobrostan zwierząt), produkcji bezpiecznej żywności, propagowania chowu i hodowli bydła ras mięsnych, poprawy efektywności produkcji trzody chlewnej oraz rozwoju innych alternatywnych kierunków produkcji zwierzęcej.

Praca doradcza ujęta w blokach programowych była realizowana poprzez doradztwo indywidualne i grupowe, przy wykorzystaniu demonstracji i pokazów, szkolenia, wydawnictwa oraz inne formy działania.

2. Realizacja zadań

Realizację zadań w zakresie produkcji zwierzęcej przedstawiają tabele nr 10 – 16.

2.1. Bloki programowe

Tabela 10. Tematyka bloków programowych

<i>Nr bloku</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Końskie</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko – Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Zakład Modliszewice</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
I	Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15	15
II	Doskonalenie chowu i hodowli bydła mlecznego	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	14	14
III	Promocja polskiej wołowiny i jagnięciny poprzez propagowanie chowu i hodowli tych gatunków oraz walorów dietetycznych mięsa	1		1	1	1		1	1	1	1			1	1	1	11	11
IV	Poprawa wyników produkcyjnych w hodowli i chowie trzody chlewnej		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	13	13
V	Zapewnienie dobrostanu zwierząt oraz wymagań ochrony środowiska w aspekcie spełnienia przez gospodarstwo zasady wzajemnej zgodności (cross compliance)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15	15
Razem wykonanie		4	4	5	5	5	4	5	4	5	5	4	4	4	5	5	68	x
Razem plan		4	4	5	5	5	4	5	4	5	5	4	4	4	5	5	x	68

2.2. Doradztwo

2.2.1. Doradztwo indywidualne

Tabela 11. Doradztwo indywidualne – ilość porad

<i>Nr bloku</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Końskie</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko-Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Zakład Modliszewice</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
I	Możliwość pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	106	235	114	43	189	185	232	138	21	397	391	169	95	102	240	2657	1270
II	Doskonalenie chowu i hodowli bydła mlecznego	60	243	39	38	109	103	26	61	16	77	329	120		37	29	1287	886
III	Promocja polskiej wołowiny i jagnięciny poprzez propagowanie chowu i hodowli tych gatunków oraz walorów dietetycznych mięsa	10		14	16	80		23		4	44			50	18	10	269	305
IV	Poprawa wyników produkcyjnych w hodowli i chowie trzody chlewnej		206	34	20	35	214	26	131	4	55	175	110		63	8	1081	808
V	Zapewnienie dobrostanu zwierząt oraz wymagań ochrony środowiska w aspekcie spełnienia przez gospodarstwo zasad wzajemnej zgodności (cross compliance)	28	259	23	75	35	102	31	112	1	91	171	126		44	40	1138	1008
	Poza blokami		38	21		25		14		2	54				81	6	241	0
Razem wykonanie		204	981	245	192	473	604	352	442	48	718	1066	525	145	345	333	6673	x
Razem plan		200	600	447	75	360	400	329	175	63	308	520	420	120	170	90	x	4277

2.2.2. Doradztwo grupowe

Tabela 12. Doradztwo grupowe – ilość porad i ilość uczestników

Nr bloku	Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko– Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Razem wykonanie	Plan 2010
I	Możliwość pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013		4	11		6	3	4			1	10	10	1	3	53	39
			19	37		33	7	8			3	39	34	12	17	209	142
II	Doskonalenie chowu i hodowli bydła mlecznego	1	12				2	3			3	10	10	1		42	47
		3	40				5	7			9	44	36	14		158	146
III	Promocja polskiej wołowiny i jagnięciny poprzez propagowanie chowu i hodowli tych gatunków oraz walorów dietetycznych mięsa			4	2			1	3		1					11	11
				17	6			2	9		3					37	36
IV	Poprawa wyników produkcyjnych w hodowli i chowie trzody chlewnej		7	7		5	2		3		3	8	9			44	43
			22	24		26	6		8		11	38	30			165	149
V	Zapewnienie dobrostanu zwierząt oraz wymagań ochrony środowiska w aspekcie spełnienia przez gospodarstwo zasad wzajemnej zgodności (cross compliance)	1	7	2	3			4	8		3	12	10	4	2	56	61
		3	23	8	9			12	23		15	53	33	33	11	223	205
Razem wykonanie		2	30	24	5	11	7	12	14		11	40	39	6	5	206	x
		6	104	86	15	59	18	29	40		41	174	133	59	28	792	x
Razem plan		9	28	26	2	11	7	18	11	3	11	32	33	5	5	x	201
		27	84	104	6	55	18	54	43	9	33	120	91	19	15	x	678

2.3. Działalność upowszechnieniowa

2.3.1. Demonstracje

Tabela 13. Demonstracje

<i>Nr bloku</i>	<i>Nr tematu</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Końskie</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko – Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
II	1	Produkcja mleka wysokiej jakości poprzez przestrzeganie prawidłowej technologii jego pozyskiwania					2						1		1		4	4
	2	Prawidłowe żywienie podstawą zdrowotności i długowieczności krów												1			1	2
	3	Prawidłowy odchów jałówek przeznaczonych na remont stada i sprzedaż do dalszej hodowli		3									1					4
III	4	Krzyżowanie towarowe z uwzględnieniem preferowanych ras mięsnych i racjonalne żywienie								1					1		2	2
	5	Racjonalny odchów jagniąt				1											1	1
IV	6	Ograniczenie upadków prosiąt poprzez profilaktykę w okresie odchowu i odsadzania		3				1				1	2			1	8	8
	7	Racjonalne żywienie tuczników z wykorzystaniem zbóż pochodzących z własnego gospodarstwa						1	1	1		1					4	5
	8	Wymagania wzajemnej zgodności w zakresie sporządzania i przechowywania pasz w gospodarstwach prowadzących chów trzody chlewnej			1													1

Tabela 13. Ciąg dalszy tabeli: Demonstracje

IV	9	Prawidłowe żywienie loch													1			1	1
V	10	Modernizacja budynków inwentarskich																0	1
	11	Budowa urzędzeń do magazynowania nawozów naturalnych			1													1	1
	12	Zasady wzajemnej zgodności w zakresie dobrostanu zwierząt oraz spełnienia przez gospodarstwo wymagań ochrony środowiska	2			1	2											5	5
Razem wykonanie			2	6	2	2	4	2	1	2		2	4	2	2	1	32	x	
Razem plan			2	6	4	1	4	2	2	2	1	2	4	2	2	1	x	35	

2.3.2. Pokazy

Tabela 14. Pokazy

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko – Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Razem wykonanie	Plan 2010
II	1	Prawidłowa korekcja racic i pielęgnacja bydła		2 14	1 5			1 10	1 8								5 37	5 30
	2	Odpowiednia pielęgnacja wymion oraz prawidłowo przeprowadzony dój i konserwacja urządzeń udojowych	1 3	1 5									2 19				4 27	4 20
	3	Sporządzanie kiszonek z zielonek o wysokiej zawartości suchej masy	1 4	2 12	1 5					1 8		1 8	2 13	1 3	1 6		10 59	10 55
	4	Prawidłowo i terminowo prowadzona dokumentacja w gospodarstwie mleczarskim				1 7			1 10									2 17
III	5	Prawidłowy dobór buhajów					2 20										2 20	2 20
	6	Sporządzanie kiszonek z wykorzystaniem produktów ubocznych z produkcji biopaliw i przemysłu rolno-spożywczego								1 5							1 5	1 10
	7	Promocja mięsa jagnięcego w gospodarstwie ekologiczno – agroturystycznym				1 6											1 6	1 6
IV	8	Wybór loszek na remont stada						1 6	1 11	1 5						1 6	4 28	4 30
	9	Prowadzenie dokumentacji w gospodarstwie trzodziarskim					2 20					1 8		1 4			4 32	5 39
Razem wykonanie			2 7	5 31	2 10	2 13	4 40	2 16	3 29	3 18		2 16	4 32	2 7	1 6	1 6	33 231	x x
Razem plan			2 10	6 30	4 20	1 6	4 40	2 20	2 10	2 20	1 5	2 16	4 20	2 13	2 10	1 5	x x	35 225

2.4. Szkolenia – kursy, seminaria, pozostałe

Tabela 15. Działalność szkoleniowa z produkcji zwierzęcej

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko – Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010	
SZKOLENIA																				
I	1	Możliwość pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	2		9	1	2	2		2		3	2	6	3			32	17	
			10		186	7	24	41		35		72	22	71	25				493	167
II	2	Prawidłowe i terminowe prowadzenie znakowania i ewidencjonowania zwierząt w gospodarstwach utrzymujących przeżuwacze i zapobieganie chorobom zakaźnym		5		1		3	1						2			12	10	
				54		6		41	10					20					131	96
	3	Prawidłowe zaplanowanie i przygotowanie bazy paszowej dla krów wysokomlecznych	3	1	1				1			1		2	2	1			12	12
			30	10	19				15			10		15	20	19			138	101
	4	Zapobieganie chorobom metabolicznym, wymion i racic, podstawą zdrowej i bezpiecznej żywności i opłacalności produkcji mleka		3	1														4	5
				42	9															51
5	Umiejętne i ekonomiczne wykorzystanie nowych technologii w żywieniu i utrzymaniu krów mlecznych	1											6	2				9	9	
		6											102	20				128	73	
6	Administrowanie kwotami mlecznymi i planowanie produkcji mleka			1	1													2	2	
				20	5													25	15	

Tabela 15. Ciąg dalszy tabeli: Działalność szkoleniowa z produkcji zwierzęcej

SZKOLENIA																				
	7	Poprawa opłacalności produkcji mleka poprzez znajomość i umiejętności wykorzystanie oraz łączenie efektów hodowlanych, technologicznych i prawnych		3											1			4	4	
				39												15			54	40
III	8	Wykorzystanie potencjału krów mlecznych wypadających z produkcji mleka do produkcji wołowiny wysokiej jakości							1	1							1	3	3	
									7	9								14	30	30
	9	Poprawa opłacalności produkcji wołowiny poprzez odpowiednie wykorzystanie trwałych użytków zielonych, pasz ubocznych i istniejących budynków inwentarskich	1						1										2	6
			5						7										12	51
	10	Hodowla krów mamek w gospodarstwach spełniających odpowiednie warunki									1								1	3
										12								12	29	
11	Chów bydła mięsnego i małych przeżuwaczy w gospodarstwach ekologicznych i agroeologicznych – promocja mleka, mięsa		1															1	1	
			20															20	10	
IV	12	Prawidłowe żywienie trzody chlewnej															2	2	3	
																		24	24	30
	13	Zasady odchowu loszek na remont stada	2							1							2	5	5	
			35							12							16	63	36	
	14	Prawidłowy odchów prosiąt	1						1										2	3
			12						9										21	30
	15	Prawidłowe użytkowanie loch						1									2	3	3	
								19									19	38	29	
16	Efektywność w produkcji trzody chlewnej																2	2	2	
																	20	20	20	

Tabela 15. Ciąg dalszy tabeli: Działalność szkoleniowa z produkcji zwierzęcej

	17	Chów i hodowla trzody chlewnej z uwzględnieniem programu zwalczania choroby Aujeszkiego		2	1					1		3					7	8
				24	22					8		31						85
	18	Wymagania wzajemnej zgodności w zakresie bezpieczeństwa pasz w gospodarstwach prowadzących chów trzody chlewnej.			1	2	3		1	1			5				13	15
					9	20	56		11	10			51				157	135
	19	Wymagania wzajemnej zgodności w zakresie ochrony świń				1	2	1									4	3
						7	21	11									39	27
V	20	Wymogi dobrostanu zwierząt		3		2	7	1		1				1			15	16
				37		10	108	13		7				15			190	150
	21	Mikroklimat w budynkach inwentarskich	2	2	1												5	5
			30	23	5												58	35
	22	Budowa i modernizacja budynków inwentarskich	1														1	1
			19														19	5
	23	Wentylacja w budynkach inwentarskich.				1		1				2		1			5	5
						7		9				18		7			41	45
	24	Ochrona środowiska w aspekcie wymagań zasad wzajemnej zgodności		2	2		3	3		2		1	6				19	17
				23	21		73	32		11		9	124				293	162
	25	Urządzenia do magazynowania i przechowywania nawozów naturalnych.			1									2			3	4
					17									29			46	40
I	26	Zasady przyznawania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w kampanii 2010 oraz zasady wypełniania wniosków														5	5	
																40	40	
II	27	Doskonalenie chowu i hodowli bydła mlecznego	1									1					2	
			13									5					18	
	28	Sporządzanie kiszonek w belach owijanych		1													1	
				18													18	

Tabela 15. Ciąg dalszy tabeli: Działalność szkoleniowa z produkcji zwierzęcej

II	29	Prawidłowy dobór buhajów					1										1				
							23												23		
II	30	Mykotoksyny w paszach – szkodliwość i zapobieganie															1	1			
																	11	11			
IV	31	Chów i hodowla trzody chlewnej		1														1			
				14															14		
V	32	Minimalne wymagania zasad wzajemnej zgodności	4				3				1								8		
			52				37				14									103	
V	33	Zapewnienie dobrostanu zwierząt oraz wymagań ochrony środowiska w aspekcie spełnienia przez gospodarstwo zasad wzajemnej zgodności														1			1		
																8				8	
	34	Uprawa ogórków i cebuli oraz innych warzyw gruntowych.								2										2	
										73											73
SEMINARIA																					
	35	Seminarium dla specjalistów produkcji zwierzęcej – aktualne problemy produkcji zwierzęcej																3	3	4	
																			79	79	100
Ogółem wykonanie			15	26	19	9	21	12	8	10	1	11	20	14	12	6	9	193	x		
			165	331	328	62	342	166	132	104	14	155	304	141	130	71	130	2575	x		
Ogółem plan			11	24	20	5	20	8	9	10	3	9	16	14	9	4	4	x	166		
			60	230	210	28	200	80	90	100	17	90	128	123	90	40	100	x	1586		

Do zadań realizowanych przez specjalistów zakładowych ŚODR Modliszewice należał nadzór nad realizacją bloków programowych oraz przygotowanie odpowiedniej dokumentacji, instrukcji, materiałów pomocniczych, jak również przeprowadzenie szkoleń w ramach poszczególnych bloków.

Pracownicy zakładowi ŚODR Modliszewice uczestniczyli jako wykładowcy w 16 szkoleniach:

- Mykotoksyny w paszach – szkodliwość i zapobieganie – 2
- Poprawa opłacalności produkcji jagnięciny poprzez minimalizację jednostkowych kosztów produkcji i promowanie mięsa i innych produktów – 1
- Wykorzystywanie naturalnych zachowań bydła w organizacji produkcji mleka – 1
- Długowieczność krów drogą do poprawy opłacalności produkcji mleka i mięsa – 1
- Zioła w żywieniu trzody chlewnej – 1
- Programy zwalczania chorób zakaźnych zwierząt – 1
- Jak uzyskać więcej tuczników od lochy – 1
- Ochrona środowiska w aspekcie wymagań zasad wzajemnej zgodności – 1
- Nowe rozporządzenie MRiRW dotyczące minimalnych warunków utrzymania zwierząt gospodarskich – 1
- Zmiany w prawie budowlanym – 1
- Zasady przyznawania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w kampanii 2010 oraz zasady wypełniania wniosków – 5

2.5. Działalność informacyjna

Działalność informacyjna realizowana przez specjalistów ds. produkcji zwierzęcej prowadzona była dla rolników oraz innych mieszkańców obszarów wiejskich i dotyczyła zagadnień związanych z chowem i hodowlą różnych gatunków zwierząt gospodarczych jak również działań objętych PROW 2007–2013.

Działalność informacyjna polegała na opracowaniu:

- 6 ulotek i broszur,
- 39 artykułów do miesięcznika „Aktualności Rolnicze” i na stronę internetową ŚODR,
- nagrania audycji radiowej.

Ponadto w prowadzeniu działalności informacyjnej wykorzystywano:

- indywidualne kontakty specjalistów z rolnikami w gospodarstwach rolnych, biurach PZD oraz podczas pełnienia dyżurów w urzędach gmin,
- zebrania wiejskie,
- szkolenia, seminaria, konferencje,
- posiedzenia organów samorządu terytorialnego oraz instytucji i urzędów związanych z rolnictwem,
- wystawy, targi,
- ogłoszenia i komunikaty.

2.6. Inne zadania

Tabela 16. Inne formy działalności (wystawy, konkursy, olimpiady i itp.) z zakresu technologii produkcji zwierzęcej

Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko – Zdrój	PZD Kazimierza	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010
V Świętokrzyska Wystawa Zwierząt Hodowlanych oraz Dni Otwartych Drzwi															1	1	1
Udział w organizacji wystaw dożynkowych	1	7	1				1	2			2	1			1	16	24
Organizacja wyjazdów rolników na Dni Otwartych Drzwi		3			1			1		1	1	1	1			9	20
Organizacja wyjazdów rolników na targi rolnicze AGROTECH		3					1			1	1	1	1			8	19
Sporządzanie wniosków o płatności obszarowe	108	276	108	34	170	130	62	231		130	177	113	85	43	120	1916	1050
Inne wnioski w ramach programu PROW 2007–2013	9	64	30			39	23	10		61	93	34		12	9	388	126
Artykuły do miesięcznika „Aktualności Rolnicze”		3			1	1		1		1	1		1	5	23	37	33
Ulotki, broszury															6	6	6
Ogółem wykonanie	118	356	139	34	305	170	87	245		194	275	150	88	60	160	2381	x
Ogółem plan	50	192	130	34	141	84	79	95	12	79	136	67	67	29	84	x	1279

Ponadto realizowano inne zadania:

- zgłoszenia gospodarstw do VII edycji Konkursu na Producenta i Hodowcę Trzody Chlewnej Roku (2 zgłoszenia),
- zgłoszenia gospodarstw do konkursu Ferma Roku 2010 – bydło mleczne (3 zgłoszenia),
- prowadzenie kampanii informacyjnej na temat Programu Zwalczenia Choroby Aujeszkiego u świń w województwie świętokrzyskim,
- opracowanie 2 projektów technologicznych budowy i modernizacji budynków inwentarskich,
- opracowanie 5 dokumentacji technicznych do zgłoszenia robót budowlanych,
- wyjazdy do gospodarstw rolników związane z doradztwem w zakresie budownictwa rolniczego oraz nowych technologii chowu i żywienia zwierząt,
- udostępnianie materiałów i informacji związanych z produkcją zwierzęcą dla młodzieży uczącej się i studiującej,
- opracowanie pytań i udział w komisji egzaminacyjnej finału Ogólnopolskiej Olimpiady Młodych Producentów Rolnych.

2.7. Programy realizowane z funduszy zewnętrznych

- Realizowano projekt „Zasady otrzymywania dopłat bezpośrednich a obowiązek spełnienia przez gospodarstwo zasady wzajemnej zgodności, ze szczególnym uwzględnieniem programów zwalczania chorób zakaźnych” w ramach Działania 111 „Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie”
Zrealizowano pierwszy etap projektu, w ramach którego przeprowadzono 55 dwudniowych szkoleń dla 981 osób.
- Zorganizowano V Świętokrzyską Wystawę Zwierząt Hodowlanych.
W dniach 26–27 czerwca 2010 roku w Modliszewicach już po raz piątą odbyła się Świętokrzyska Wystawa Zwierząt Hodowlanych. Głównym jej

organizatorem był Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka Oddział w Łodzi, Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt oraz świętokrzyskie związki hodowców zwierząt.

Wzorem lat ubiegłych hodowcy z województwa świętokrzyskiego zaprezentowali na wystawie bydło mleczne i mięsne, trzodę chlewną, owce oraz konie, a także gołębie, ptactwo ozdobne i zwierzęta futerkowe. Celem głównym wystawy było promocja polskiego mleka i mięsa wołowego oraz szerzenie postępu genetycznego w hodowli zwierząt.

W ramach V Świętokrzyskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych odbyło się seminarium poświęcone problematyce chowu i hodowli bydła, na którym wykłady wygłosiła doc. dr hab. Barbara Niwińska i prof. dr hab. Krzysztof Bilik z Instytutu Zootechniki PIB w Balicach.

2.8. Zbiorcze zestawienie realizowanych w 2010 r. zadań

Specjaliści ds. produkcji zwierzęcej realizowali następujące zadania:

- ilość tematów bloków – 5,
- ilość porad indywidualnych – 6673,
- ilość porad grupowych – 206, liczba uczestników - 792,
- liczba demonstracji – 32,
- ilość pokazów – 33, liczba uczestników - 231,
- ilość szkoleń, seminariów – 193, liczba uczestników - 2575,
- wnioski obszarowe i inne dokumenty – 2304.

3. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz wsi i rolnictwa

Podczas realizacji zadań z produkcji zwierzęcej współpracowano z:

- Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego,
- rolniczymi instytutami naukowymi oraz uczelniami rolniczymi,

- Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Agencją Rynku Rolnego,
- samorządem rolniczym i terytorialnym,
- firmami – producentami środków do produkcji rolnej,
- rolniczymi związkami branżowymi,
- Głównym Inspektoratem Weterynarii w Warszawie,
- Wojewódzkim Inspektoratem Weterynarii w Kielcach oraz Powiatowymi Inspektoratami Weterynarii,
- Krajowym Centrum Hodowli Zwierząt w Parzniewie,
- Mazowieckim Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt – Zakład w Brześciu,
- Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka – Oddział Łódzki,
- Okręgowymi Spółdzielniami Mleczarskimi,
- Świętokrzyskim Towarzystwem Hodowców Gołębi Rasowych, Drobiu i Ptaków Ozdobnych w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- innymi instytucjami i organizacjami.

EKOLOGIA I OCHRONA ŚRODOWISKA

1. Wstęp

Sekcja ekologii i ochrony środowiska w 2010 roku realizowała następujące cele:

1. Zwiększenie udziału rolników w programach rolnośrodowiskowych.
2. Upowszechnianie zasad prawidłowej realizacji programów rolnośrodowiskowych.
3. Upowszechnianie nowoczesnych technologii produkcji metodami ekologicznymi.
4. Zwiększenie udziału rolników w systemach jakości produkcji.
5. Zwiększenie produkcji towarowej rolnictwa ekologicznego poprzez większą współpracę gospodarstw ekologicznych z zakładami przetwórczymi i rozwój grup producenckich.
6. Pomoc rolnikom w prowadzeniu dokumentacji związanej z realizowanymi w gospodarstwach programami pomocowymi.
7. Upowszechnianie zasad ochrony środowiska oraz konieczności oszczędnego gospodarowania wodą i energią.

Prace z zakresu ekologii i ochrony środowiska prowadziło 19 doradców w tym: 14 specjalistów terenowych, 2 specjalistów zakładowych w Centrum Ogrodniczym i 3 specjalistów w Zakładzie w Modliszewicach. W 3 PZD nie było specjalistów ds. ekologii, jeden specjalista przebywał na dłuższym urlopie okolicznościowym. 13 specjalistów w wyniku przeszkolenia uzyskało tytuł specjalisty ds. OZE /odnawialnych źródeł energii/, 18 posiadało uprawnienia doradcy rolnośrodowiskowego, dwóch doradców posiadało uprawnienia eksperta przyrodniczego, 5 w 2010 r. uzyskało tytuł inspektora rolnictwa ekologicznego.

2. Realizacja zadań

2.1. Realizacja programów rolnośrodowiskowych

Obecnie w całym kraju są realizowane działania rolnośrodowiskowe Programu Rolnośrodowiskowego 2004–2006 i Programu Rolnośrodowiskowego 2007–2013.

W „starym” programie rolnicy realizują 7 pakietów i 28 wariantów, w nowym programie 9 pakietów i 51 wariantów.

W roku 2010 rolnicy z województwa świętokrzyskiego złożyli 8521 wniosków o płatność z tytułu działań rolnośrodowiskowych na ogólną sumę 32 861 000 zł. Najwięcej wniosków złożyli rolnicy w powiatach opatowskim i pińczowskim, a najmniej w starachowickim i włoszczowskim. Ogólnie w świętokrzyskim w roku 2010 realizowano 11 098 działań rolnośrodowiskowych (jedno gospodarstwo może realizować nieograniczoną ilość wariantów, o ile się nawzajem nie wykluczają). W 2009 roku takich działań realizowano 10 119.

Największą popularnością wśród rolników cieszą się pakiety: ochrona gleb i wód (49%), ekstensywne użytki zielone (27 %) i rolnictwo ekologiczne (11, 6 %), najmniejszą pakiet: strefy buforowe. Średnio każde z gospodarstw realizujące program rolnośrodowiskowy w roku 2010 otrzyma 3856 zł dotacji.

Z niezrozumiałych względów małą popularnością cieszy się pakiet rolnictwo zrównoważone. Praktycznie każde gospodarstwo świętokrzyskie ze względu na niski poziom nawożenia mineralnego i stosowanie niewielkich ilości środków ochrony roślin może realizować ten pakiet. W roku 2010 to działanie realizowało tylko 866 rolników.

Niewykorzystane są też możliwości stosowania pakietów: zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin i zwierząt w rolnictwie i ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na i poza obszarami NATURA 2000. Z tych działań korzysta blisko 600 rolników.

Dużym problemem dla rolników w realizacji programów rolnośrodowiskowych jest prowadzenie dokumentacji, opracowanie i stosowanie w praktyce właściwego płodozmianu i zmianowania roślin, stosowanie racjonalnego nawożenia i ochrony roślin.

Doradztwo z zakresu realizacji programów rolnośrodowiskowych w województwie świętokrzyskim prowadzi 103 doradców rolnośrodowiskowych, w tym 83 pracuje w naszym Ośrodku, z tego 18 w Sekcji Ekologii. Doradcy ds. ekologii w roku 2010 wykonali 1360 wniosków i planów rolnośrodowiskowych, zorganizowali 60 szkoleń dla 696 rolników oraz udzieli 2689 porad indywidualnych i grupowych z zakresu zasad realizacji programów rolnośrodowiskowych.

Działania rolnośrodowiskowe ujęto w tabeli 17.

Tabela 17. Ilość działań rolnośrodowiskowych w województwa świętokrzyskiego w latach 2009 – 2010 wg pakietów.

Powiat	Rok	Busko Zdrój	Jędrzejów	Kazimierza Wielka	Kielce	Końskie	Opatów	Ostrowiec Św.	Pińczów	Sandomierz	Skarżysko Kam.	Starachowice	Staszów	Włoszczowa	Razem województwo świętokrzyskie	% udział poszczególnych pakietów (ogółem ilość pakietów = 100)
Rolnictwo zrównoważone	2009	141	22	22	66	106	186	15	56	46	0	3	9	2	674	6,7
	2010	154	26	43	73	106	284	17	51	93	0	3	12	4	866	7,8
Rolnictwo ekologiczne	2009	88	49	15	144	134	113	89	172	61	8	114	138	55	1 180	11,6
	2010	95	47	13	142	127	115	92	184	62	10	107	142	61	1 197	10,8
Ekstensywne trwałe użytki zielone	2009	880	161	150	224	337	45	7	647	38	53	8	102	48	2700	26,7
	2010	938	173	159	296	360	62	11	627	58	58	10	173	63	2988	26,9
Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na i poza obszarami NATURA 2000	2009	11	0	4	0	0	0	2	3	0	0	0	0	3	23	0,2
	2010	31	5	32	11	5	0	1	8	2	1	0	0	11	107	1
Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin i zwierząt w rolnictwie	2009	43	6	4	11	14	105	7	13	29	0	3	7	35	277	2,7
	2010	43	15	19	45	18	153	14	44	52	5	15	26	8	457	4,1
Ochrona gleb i wód	2009	276	587	300	624	252	1238	527	366	467	27	112	310	181	5267	52
	2010	283	585	318	650	263	1 371	522	363	463	25	115	359	162	5 479	49,4
Strefy buforowe	2009	2	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	8	0,1
	2010	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	4	0,04
Razem	2009	1 441	826	496	1 070	843	1 688	647	1 257	641	88	241	566	325	10119	100
	2010	1 546	851	584	1 217	880	1 985	658	1 277	730	99	250	712	309	11 098	100

2.2. Rozwój rolnictwa ekologicznego w województwie świętokrzyskim

Obecnie w województwie świętokrzyskim produkcję metodami ekologicznymi prowadzi 1197 gospodarstw, z czego blisko 700 posiada certyfikat zgodności produkcji z zasadami rolnictwa ekologicznego (tabela 18).

Tabela 18. Ilość złożonych w ARiMR wniosków rolnośrodowiskowych o przyznanie płatności za realizację pakietu rolnictwo ekologiczne.

Lp	Powiat	Ilość złożonych wniosków: pakiet rolnictwo ekologiczne		Dynamika % 2009=100
		2009	2010	
1	Busko Zdrój	88	95	1088,0
2	Jędrzejów	49	47	95,9
3	Kazimierza Wielka	15	13	86,7
4	Kielce	144	142	98,6
5	Końskie	134	127	94,8
6	Opatów	113	115	101,8
7	Ostrowiec Św.	89	92	103,4
8	Pińczów	172	184	107,0
9	Sandomierz	61	62	101,6
10	Skarżysko Kam.	8	10	125,0
11	Starachowice	114	107	93,9
12	Staszów	138	142	102,9
13	Włoszczowa	55	61	110,9
Razem województwo świętokrzyskie		1180	1 197	101,4

Od roku 2005 spada dynamika wzrostu ilości gospodarstw ekologicznych w województwie świętokrzyskim, z 40 % do 1,4 % w roku 2010. W tym samym czasie w innych województwach naszego kraju ta dynamika wzrostu była znacznie większa. Obecnie województwo świętokrzyskie pod względem ilości gospodarstw zajmuje 8 miejsce w kraju (w 2004 roku zajmowało 3). Najmniej gospodarstw ekologicznych jest w powiatach: Kazimierza Wielka i Skarżysko Kamienna (tabela). Najwięcej gospodarstw ekologicznych jest w powiatach: Pińczów (184), Kielce i Staszów (po 142).

W porównaniu do roku 2009, w 5 powiatach świętokrzyskiego, w roku 2010 zmniejszyła się liczba gospodarstw ekologicznych, w pozostałych wzrosła, w tym w regionach produkcji warzyw i owoców (Pińczów, Busko, Ostrowiec, Staszów).

W 2010 roku skończył się pięcioletni okres realizacji programu rolnośrodowiskowego dla gospodarstw, które podjęły się jego realizacji w roku 2005. Część z tych gospodarstw zrezygnowało z jego dalszej realizacji na następne pięć lat. Najczęściej były to gospodarstwa o małej produkcji towarowej

lub takie, których właściciele nie radzili sobie ze stosowaniem zasad programu rolnośrodowiskowego i ze stosowaniem zasad rolnictwa ekologicznego.

Średnio gospodarstwo ekologiczne w świętokrzyskim liczyło w 2010 roku 8,9 ha użytków rolnych. Pod tym względem województwo świętokrzyskie zajmowało ostatnie miejsce w kraju.

Średnie gospodarstwo ekologiczne w świętokrzyskim jest blisko dwa razy większe w porównaniu do średniego gospodarstwa rolnego prowadzonego metodami konwencjonalnymi. Największe gospodarstwa ekologiczne są w województwie zachodniopomorskim (40, 1 ha) i warmińsko mazurskim (32 ha).

W 2010 roku, w świętokrzyskim produkcję ekologiczną rolnicy prowadzili na powierzchni 10646 ha użytków rolnych. W odróżnieniu od gospodarstw w niektórych województwach, które użytkują tylko łąki albo tworzone pod dopłaty „plantacje orzecha włoskiego”, gospodarstwa świętokrzyskie, to gospodarstwa z uprawami rolniczymi, warzywnymi i sadowniczymi. W stosunku do struktury upraw ekologicznych w kraju, w naszym województwie jest więcej upraw rolniczych, warzyw i sadów z certyfikatem. Słabiej rozwinięta jest produkcja zwierząt metodami ekologicznymi, głównie wskutek braku możliwości zbytu jako ekologiczne takich produktów jak: mleko, żywiec wołowy i wieprzowy. Dynamicznie rozwija się ekologiczna produkcja jagniąt i hodowla kur zielononózek. Dobrze jest rozwinięta produkcja: porzeczek czarnej, truskawek, malin, śliw, jabłek, borówki amerykańskiej, cebuli, marchwi, pietruszki, dyni, ziemniaków, selera i szczypiorku. Na terenie województwa działają dwie grupy producentów metodami ekologicznymi, w Kijach i Ostrowcu Świętokrzyskim. Skupiają one głównie producentów zbóż, warzyw i owoców metodami ekologicznymi. Grupy producentów z powodzeniem występują na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, brały udział w największych targach rolnictwa ekologicznego BIOFACH w Niemczech.

2.2.1. Promocja rolnictwa ekologicznego. Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne

W roku 2010 w ramach promowania rolnictwa ekologicznego specjaliści ds. ekologii i ochrony środowiska:

- zorganizowali 18 wystaw rolnictwa ekologicznego. W związku z powodzią nie zorganizowano kilkunastu wystaw dożynkowych,
- opracowali 3 ulotki promujące rolnictwo ekologiczne w łącznym nakładzie 2500 sztuk i rozprowadzili blisko 600 sztuk wydawnictw CDR Brwinów,
- nagrali 2 audycje radiowe i opracowali 6 artykułów dla „Aktualności Rolniczych” i gazet lokalnych na temat zasad rolnictwa ekologicznego.

W roku 2010 przeprowadzono III edycję Konkursu na najlepsze gospodarstwo ekologiczne. Konkurs jest organizowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oddział w Radomiu, na terenie całego kraju, w dwóch etapach – wojewódzkim i krajowym. Gospodarstwa oceniane były w dwóch kategoriach: „ekologia - środowisko” i „ekologiczne gospodarstwo towarowe”.

Ogółem do konkursu w naszym województwie zgłoszono 12 gospodarstw. Komisja konkursowa najwyżej oceniła w kategorii „ekologia - środowisko” gospodarstwo Państwa Małgorzaty i Zbigniewa Pniewskich z miejscowości Korzenno gmina Raków, a w kategorii „ekologiczne gospodarstwo towarowe”: gospodarstwo Pani Karoliny Zawadzkiej z miejscowości Orłowiny, gmina Wojciechowice. Uroczyste zakończenie konkursu zorganizowano w ramach obchodów IV Święta Ekologii w Bogorii.

2.2.2. Doradztwo indywidualne i grupowe oraz szkolenia z zakresu rolnictwa ekologicznego

Prowadzenie produkcji rolniczej metodami ekologicznymi wymaga dużej wiedzy, doświadczenia i nakładów pracy. Z zakresu prowadzenia produkcji ekologicznej specjaliści ds. ekologii i ochrony środowiska w roku 2010 udzielili 2470 porad indywidualnych i grupowych, zorganizowali i przeprowadzili 64 szkolenia dla 606 rolników, rozprowadzili blisko 1000 sztuk różnego rodzaju opracowań i wydawnictw z zakresu zasad i technologii prowadzenia produkcji

metodami ekologicznymi opracowanych i wydanych przez CDR Radom i Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W ramach szkoleń zorganizowano 8 wyjazdów na szkolenia prowadzone w ramach Dni Otwartych Drzwi organizowane przez: JUNG Puławy, CDR Radom, IO w Skierniewicach, ŚODR Modliszewice, Targi Agrotech. JUNG Puławy i IO w Skierniewicach prowadzą doświadczenia polowe z uprawami rolniczymi, warzywnymi i sadowniczymi prowadzonymi metodami ekologicznymi. Bezpośrednio na polach można było się zapoznać z wynikami upraw prowadzonych metodami ekologicznymi, efektywnością prowadzonej ochrony, nawożenia i właściwego doboru odmian.

Nie wykonano planu w zakresie organizacji kursów z zakresu rolnictwa ekologicznego. Kursy planowano zorganizować wspólnie z CDR Radom w ramach projektu realizowanego z programów FAPA. CDR Radom ostatecznie nie uzyskał dofinansowania, a projekt realizuje IO w Skierniewicach, który planuje takie kursy zorganizować w 2011 roku.

2.2.3. Współpraca z jednostkami przetwórczymi. Sprzedaż bezpośrednia

Partnerska współpraca gospodarstw z jednostkami handlowymi i zakładami przetwórczymi – głównymi graczami na rynku żywnościowym jest warunkiem rozwoju produkcji rolniczej, w tym również prowadzonej metodami ekologicznymi. Rolnicy mają problemy w nawiązaniu kontaktów handlowych z zakładami przetwórczymi i jednostkami handlowymi, a po ich nawiązaniu w spełnieniu wysokich wymagań jakościowych i ilościowych.

W 2010 roku specjaliści ds. ekologii zorganizowali spotkania rolników z firmami przetwarzającymi produkty rolnictwa ekologicznego na terenie gmin: Pińczów, Kielce, Starachowice, Opatów, Staszów, Sandomierz i Ostrowiec. W wyniku tych spotkań rolnicy podpisali blisko 200 umów kontraktacyjnych.

Sprzedaż bezpośrednia pozwala na wprowadzanie na rynek produktów wytworzonych w gospodarstwie z pominięciem jednostek handlowych i zakładów przetwórczych. Prowadzenie sprzedaży bezpośredniej zgodnie z wszystkimi przepisami sanitarno weterynaryjnymi sprawia rolnikom duże trudności. W 2010 roku CDR Radom uruchomił cykl szkoleń z zakresu

przetwórstwa w gospodarstwach rolnych i sprzedaży bezpośrednio. W szkoleniu uczestniczyli specjaliści ds. ekologii i kilkunastu rolników z powiatów opatowskiego i pińczowskiego. W województwie z powodzeniem sprzedaż bezpośrednią prowadzi kilka gospodarstw ekologicznych w powiatach ostrowieckim, pińczowskim i kieleckim.

2.2.4. Prowadzenie dokumentacji w gospodarstwach ekologicznych

Podstawą certyfikacji gospodarstw i zakładów ekologicznych jest rejestracja zdarzeń w gospodarstwie, prowadzenie zapisów sprzedaży i zakupu produktów i środków produkcji. Prowadzący gospodarstwo ekologiczne musi w odpowiednim terminie zgłaszać wielkości produkcji, zmiany w planach produkcji, występować o przyznanie odstępstwa itd. Większość „rolników ekologicznych” ma trudności z prawidłowym prowadzeniem dokumentacji. W tym zakresie doradcy udzielili blisko 800 porad oraz zorganizowali 22 szkolenia dla 254 rolników.

2.3. Ochrona środowiska. Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej

Ze względu na zagrożenia coraz większego znaczenia nabiera prowadzenie produkcji rolniczej zgodnie z wymogami ochrony środowiska, ochrona wód przed zanieczyszczeniem, oszczędne gospodarowanie wodą i ochrona gleb przed erozją.

W tym zakresie doradcy udzielili 1100 porad i zorganizowali 40 szkoleń i 4 pokazy.

Nie mniej istotnym problemem wpływającym na zanieczyszczenie środowiska jest ograniczenie sprzedaży „drogiej żywności” tzn. transportowanej z odległych regionów i krajów i wzrost produkcji i sprzedaży towarów i produktów lokalnych. W Polsce tylko nieliczni konsumenci widzą ten problem. W rozwiniętych krajach europejskich przy wyborze produktów większość konsumentów wybiera towary wyprodukowane w sposób jak najmniej obciążający środowisko.

Produkcja energii ze źródeł odnawialnych jest szansą dla rozwoju gospodarstw rolnych produkujących rośliny energetyczne, biopaliwa, energię

elektryczną z elektrowni wodnych i wiatrowych oraz wykorzystujących energię słoneczną do produkcji energii cieplnej. Ogłaszane programy wsparcia do rozwoju produkcji energii z odnawialnych źródeł oraz stały wzrost zużycia i cen energii ze źródeł konwencjonalnych powoduje wzrost zainteresowania rolników i przedsiębiorców działających na obszarach wiejskich produkcją energii i biopaliw.

Jako nieudane należy ocenić dotychczasowe programy rozwoju produkcji wierzby na cele energetyczne. Z przeprowadzonej analizy wynika, że tylko jedno gospodarstwo prowadzi produkcję wierzby na większą skalę i samo ją przetwarza na pelety (Busko), pozostałe plantacje są w stanie likwidacji lub produkują tylko na swoje potrzeby (14 gospodarstw). W 2010 roku elektrownia Połaniec zakłada plantacje wierzby wokół Opatowa.

W 2010 roku doradcy udzielili 127 porad w zakresie OZE. W siedzibie Ośrodka zorganizowano seminarium: „OZE dla domu i biznesu” w którym uczestniczyło 101 rolników, przedstawicieli samorządów i przedsiębiorców. Rozprowadzono w terenie 1500 sztuk ulotek „OZE dla domu i biznesu”. Wspólnie z CDR Brwinów przeszkolono 15 doradców z zakresu produkcji, sposobów wykorzystania i zasad wsparcia produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

2.4. Udział rolników systemach jakości

W ramach PROW 2007–2013 realizowane jest działanie: Udział rolników w systemach jakości żywności. Między innymi w ramach tego działania rolnicy mogą otrzymać zwrot kosztów kontroli gospodarstw ekologicznych. Z powodu niejasnych przepisów, nie przestrzegania terminów, nieprawidłowego wypełnienia wniosków w 2009 roku 50–60 % gospodarstw nie otrzymało zwrotu kosztów kontroli. W 2010 roku ten wskaźnik znacznie się obniżył ale dalej około 30 % gospodarstw ekologicznych nie otrzyma zwrotu kosztów kontroli. Średni koszt kontroli wynosi około 800–900 zł/ gospodarstwo. Doradcy przeprowadzili 27 szkoleń z zakresu wypełniania wniosków o zwrot kosztów, opracowano artykuł do Aktualności Rolniczych i na stronę internetową ŚODR.

W ramach tego działania o uzyskanie znaku „Chroniona nazwa pochodzenia ubiegali się i uzyskali producenci „Wiśni ze Słupi Nadbrzeżnej”.

2.5. Inne działania

Doradcy ds. ekologii i ochrony środowiska:

1. Opracowali 128 wniosków i planów z innych działań PROW jak: renty strukturalne, modernizacja gospodarstw, mody rolnik, zalesianie, wnioski powodziowe.
2. Opracowali na posiedzenie Komisji Rozwoju Rolnictwa Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego referat : „Stan i perspektywy rozwoju rolnictwa ekologicznego w województwie świętokrzyskim”.
3. Uczestniczyli jako konsultanci w warsztatach: „Perspektywy Regionalnej Strategii Innowacji – Świętokrzyskie – żywność ekologiczna podstawa zdrowia”.
4. Uczestniczyli jako konsultanci w opracowaniu planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000: Dolina Krasnej i Lasy Suchedniowskie.

W tabelach 19 – 24 ujęto realizację zadań z zakresu ekologii i ochrony środowiska w 2010 roku.

Tabela 19. Tematyka bloków programowych

Nr bloku	Tematyka	Powiatowy Zespół Doradczy											Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010	
		Końskie	Włoszczowa	Kielce	Pińczów	Busko – Zdrój	Kazimierza Wielka	Starachowice	Ostrowiec	Opatów	Sandomierz	Staszów					Jędrzejów
I	Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.	1	1	2	1	1		1	1	3	1	1		2	2	17	17
II	Prowadzenie produkcji metodami ekologicznymi	1	1	2	1	1			1	3	1	1		2	2	16	16
III	Przekształcenie gospodarstwa konwencjonalnego na produkcję metodami ekologicznymi	1	1	2	1	1			1	3	1	1		2	2	16	16
IV	Zasady oszczędnego gospodarowania wodą i energią w gospodarstwie rolnym	1								3				2		6	6
V	Zarządzanie gospodarstwem wg wymogów zasad wzajemnej zgodności		1	2	1	1	1		1	3	1	1		2	2	16	16
Razem wykonanie		4	4	8	4	4	1	1	4	15	4	4	0	10	8	71	71
Razem plan		4	4	8	4	4	1	1	4	15	4	4	0	10	8	71	71

Tabela 20. Doradztwo indywidualne – ilość porad

Nr bloku	Tematyka	Powiatowy Zespół Doradczy											Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010
		Końskie	Włoszczowa	Kielce	Pińczów	Busko–Zdrój	Kazimierza Wielka	Ostrowiec	Opatów	Sandomierz	Staszów	Jędrzejów				
I	Pozyskiwanie funduszy strukturalnych objętych PROW 2007–2013 na działania w gospodarstwie rolnym na rzecz ochrony środowiska	72		86		129		170	439	250	69	15	306	53	1589	1015
	Pozyskiwanie funduszy z PROW 2007–2013 na działania rolnośrodowiskowe w gospodarstwie	50	58	158	140	123			95			15	106	15	760	660
II	Technologia produkcji metodami ekologicznymi	2	60	16	120	27		135	143	158	110	20	127	92	1010	928
	Możliwości uzyskania wsparcia dla gospodarstwa z funduszy pomocowych krajowych i UE	35	72			41			118		39	44		42	391	280
	Zasady prowadzenia dokumentacji w gospodarstwie ekologicznym	10	55	24		62		179	74	19	45		11	143	622	484
III	Przekształcenie gospodarstwa konwencjonalnego na produkcję metodami ekologicznymi	15	57	40	60	43		61	160	142	49	20	71	48	766	681
	Zasady prowadzenia dokumentacji w gospodarstwie ekologicznym	8											11	45	64	70
IV	Produkcja w gospodarstwie rolnym energii ze źródeł odnawialnych	8							86				29	36	159	170
V	Zarządzanie gospodarstwem rolnym według wymogów zasady wzajemnej zgodności	40	34	77	30	47	26	41	256	274	45	22	54	42	988	785
	Inne											20	9		29	
Razem wykonanie		240	336	401	350	472	26	586	1371	843	357	156	724	516	6378	5073
Razem plan		142	270	406	350	402	25	340	1092	596	360		510	580	5073	

Tabela 21. Doradztwo grupowe – ilość grup i ilość uczestników

Nr bloku	Tematyka	Powiatowy Zespół Doradczy										Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonane	Plan 2010	
		Końskie	Włoszczowa	Kielce	Pińczów	Busko– Zdrój	Kazimierza W.	Ostrowiec	Opatów	Sandomierz	Staszów					Jędrzejów
I	Sporządzanie wniosków o dopłaty obszarowe			4											4	19
				19											19	80
	Pozyskiwanie funduszy z PROW 2007–2013				6				10	12	1	2	2		33	25
					18				35	55	3	8	10		129	87
	Wypełnianie wniosków o płatności rolnośrodowiskowe				2					13					15	19
					6					42					48	109
	Technologia prowadzenia produkcji metodami ekologicznymi					1			10			3			15	24
						3			33			3			49	81
II	Zasady prowadzenia dokumentacji w gospodarstwie ekologicznym							7	5				2		14	6
								24	16				16		56	36
	Zasady prowadzenia dokumentacji w grupie producentów ekologicznych							2	4						6	10
								6	14						20	30
	Możliwość uzyskania wsparcia do produkcji ekologicznej z funduszy krajowych i UE	1							8			2			11	8
		2							25			8			35	24
	Przekształcanie gospodarstwa konwencjonalnego na produkcję metodami ekologicznymi		6						3			1	3		13	16
			21						9			3	13		46	62
III	Sporządzanie dokumentacji w gospodarstwie rolnym w okresie przestawiania							4					3	1	8	12
								13					20	4	37	51
	Planowanie produkcji w gospodarstwie rolnym w okresie przestawiania							2							2	2
								6							6	6
	Zasady sporządzania płodozmianu w gospodarstwie ekologicznym									6			2		8	5
										23			9		32	18

Tabela 21. Ciąg dalszy tabeli: Doradztwo grupowe – ilość grup i ilość uczestników

IV	Produkcja w gospodarstwie rolnym energii ze źródeł odnawialnych								3						3	5
									11							11
V	Zarządzanie gospodarstwem rolnym według wymogów zasad wzajemnej zgodności	1				2	5		2	20		2	2		34	20
		2				6	11		6	98		8	12		143	67
Razem wykonanie		2	6	4	8	3	5	15	45	51	2	7	17	1	166	171
		4	21	19	24	9	11	49	149	218	6	27	90	4	631	669
Razem plan		4	6	4	8	3	5	17	38	29	2	0	51	4	171	
		8	18	12	24	9	10	51	117	86	6	0	310	18	669	

Tabela 22. Demonstracje i pokazy z zakresu ekologii i ochrony środowiska

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	Powiatowy zespół Doradczy					Razem wykonanie	Plan 2010		
			Kielce	Ostrowiec	Sandomierz	Końskie	Włoszczowa			Pińczów	Busko – Zdrój
Demonstracje											
II	1	Technologia prowadzenia produkcji warzyw metodami ekologicznymi	1	1	1				3	3	
	2	Technologia prowadzenia produkcji zwierzęcej metodami ekologicznymi	1	1	1				3	3	
Pokazy											
II	1	Prawidłowa gospodarka nawozami organicznymi i naturalnymi w gospodarstwie					1	1	2	4	4
							6	5	8	19	20
VI	2	Pokaz funkcjonowania urządzeń do produkcji energii ze źródeł odnawialnych				1				1	1
						5				5	5
Ogółem wykonanie			2	2	2	1	1	1	2	11	11
Plan 2010			2	2	2	1	1	1	2	11	11
							5	5	10	24	25

Tabela 23. Działalność szkoleniowa z zakresu ekologii i ochrony środowiska

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	Powiatowy Zespół Doradczy											Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010	
			Końskie	Włoszczowa	Kielce	Pińczów	Busko – Zdrój	Kazimierza Wielka	Starachowice	Ostrowiec	Opatów	Sandomierz	Staszów					Jędrzejów
I	1	Pozyskiwanie funduszy strukturalnych objętych PROW 2007–2013 na działania na rzecz ochrony środowiska	1						2				1		2		6	4
			6						31				8		23		68	33
	2	Programy rolnośrodowiskowe – warunki i zasady udziału rolników wg aktualnych przepisów prawnych	3	6	2	4	8			3	8	3	6	2	2	2	49	50
			26	65	31	40	80			54	92	22	69	21	21	39	560	480
II	1	Technologia produkcji warzyw metodami ekologicznymi	1		1					1	10		1		3		17	15
			19		11					7	108		21		49		215	125
	2	Przepisy prawne obowiązujące w rolnictwie ekologicznym	3	1	1		1			1					1		8	9
			27	10	11		10			12					12		82	110
	3	Produkcja trzody chlewnej metodami ekologicznymi		1													1	1
				11													11	10
	4	Technologia produkcji owoców metodami ekologicznymi			1					1		2	1		2		7	6
					11					10		12	16		22		71	56
	5	Produkcja nasion strączkowych metodami ekologicznymi			1					1		1					3	3
					16					17		20					53	28
	6	Prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach Natura 2000			4	2											6	7
					48	20											68	100
	7	Minimalne Wymagania Wzajemnej Zgodności w gospodarstwach ekologicznych			1	1	1			2							5	9
					20	10	10			22							62	88
III	1	Przekształcanie gospodarstwa konwencjonalnego na produkcję metodami ekologicznymi	5		1	2				1			1		2		12	16
			34		10	20				11			8		21		104	134

Tabela 23. Ciąg dalszy tabeli: Działalność szkoleniowa z zakresu ekologii i ochrony środowiska

	2	Zasady uczestnictwa rolników w systemach jakości żywności			2					1		2	1		1		7	8
					20					11		32	14		12		89	64
IV	1	Zasady oszczędnego gospodarowania wodą i energią w gospodarstwie rolnym i domowym												1		1	3	
														6		6	20	
V	1	Zarządzanie gospodarstwem rolnym według wymogów zasad wzajemnej zgodności		2	6	1		3		1	7	8	3	2	7		40	26
				21	61	10		31		10	94	67	28	23	77		422	225
SEMINARIA																		
	1	Nowoczesne techniki i technologie w produkcji rolniczej – wyjazdowe		1		2								1			4	10
				27		20									19			66
	2	Warunki i zasady sprzedaży produktów rolnictwa ekologicznego								1							1	1
										80							80	20
II	3	Produkcja ekologiczna w gospodarstwie pokazowym													1	1	1	
															9	9	20	
	4	OZE dla domu i biznesu													1	1		
															102	102		
	5	Święto kwiatów owoców i warzyw		1												1		
				22													22	
KURSY																		
Z zakresu podstaw rolnictwa ekologicznego																		7
																		130
Ogółem wykonanie			13	12	20	12	10	3	2	12	26	16	15	4	21	4	170	176
			112	156	239	120	100	31	31	154	374	153	183	44	243	150	2090	1743
Plan 2010			11	12	22	12	12	3	2	12	24	15	13		26	12	176	
			55	120	220	120	120	30	20	120	204	116	108		240	270	1743	

Tabela 24. Inne formy działalności (wystawy, konkursy, olimpiady i itp.) z zakresu ekologii i ochrony środowiska

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	Powiatowe Zespoły Doradcze										Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010
			Końskie	Włoszczowa	Kielce	Pińczów	Busko - Zdrój	Ostrowiec	Opatów	Sandomierz	Staszów	Jędrzejów				
II	1	Wystawa rolnictwa ekologicznego na dożynkach gminnych i powiatowych		1	3			5	7	1	1		1	3	22	24
	2	Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne											1	1	10	
	3	Konkurs „Przyjazna wieś”											12	12	0	
I	1	Sporządzanie wniosków o dopłaty obszarowe	69	66	289	117	62	29	317	86	81		171	102	1389	620
	2	Sporządzanie wniosków rolnośrodowiskowych i na pozostałe działania	96	36		100	154	145	203	93	142	121	149	142	1381	324
II	1	Artykuły do „Aktualności Rolniczych” z zakresu produkcji ekologicznej	4	1	2	1	1		2	1			5	14	31	18
	2	Artykuły na stronę internetową SODR z zakresu ekologii i ochrony środowiska			1			1		1				13	16	15
	3	Analiza ekonomiczna produkcji w gospodarstwie rolnym		1						1		1		20	23	23
	4	Udział w targach „Odnawialne źródła energii”					1		1					2	4	1
	5	Udział w DOD					9							18	27	28
			1	1	2	1	1	1	1	4	3	1	2	3	21	27
6	Udział w AGROTECHU															
		1	1	2	1	1	1	1	1	3	1	2	3	18	28	
Ogółem wykonanie			171	107	299	220	220	182	532	188	230	124	330	304	2907	1118
			165	162	289	217	216	174	558	218	223	122	320	276	2940	967
Plan 2010			90	3	8	100	116	81	311	72	62	100	155	219	1118	

2.6. Podsumowanie i zestawienia końcowe

W 2010 roku zrealizowano większość zadań. Nie zrealizowano planu szkoleń i doradztwa grupowego na terenach zalanych przez powódź, głównie w powiecie sandomierskim.

Maleje dynamika wzrostu gospodarstw ekologicznych w województwie świętokrzyskim, stale wzrasta ilość gospodarstw realizujących programy rolnośrodowiskowe.

Wzrasta zainteresowanie rolników instalowaniem kolektorów słonecznych i małych turbin wiatrowych.

Zestawienie końcowe zrealizowanych zadań:

- doradztwo indywidualne – ilość porad – 6378
- doradztwo grupowe – ilość grup – 166
- doradztwo grupowe – ilość odbiorców porad – 631
- ilość szkoleń – 170
- ilość uczestników szkoleń – 2090
- liczba wypełnionych wniosków obszarowych – 1389
- ilość wniosków i planów rolnośrodowiskowych – 1381
- demonstracje – 6
- pokazy – 5
- ilość uczestników pokazów – 25
- artykuły prasowe – 31

3. Współpraca z jednostkami pracującymi na rzecz obsługi rolnictwa w zakresie ekologii i ochrony środowiska

W zakresie ekologii i ochrony środowiska, rozwoju rolnictwa ekologicznego i realizacji programów rolnośrodowiskowych ściśle współpracowano z:

- Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie i jego Oddziałem w Radomiu,
- Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego,
- Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa PIB w Puławach,
- Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach,
- Instytutem Zootechniki w Balicach,
- Jednostkami Certyfikującymi (Ekogwarancja, PNG, Cobico, Agrobiotest),
- Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Krajową Siecią Obszarów Wiejskich,
- Świętokrzyską Izbą Rolniczą,
- Świętokrzyskim Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o. w Kielcach,
- Firmami SAS, Biogaz Zeneris Sp. z o.o., Polmot Warfama,
- Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie,
- Zespołem Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych,
- Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Kielcach,
- Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – P I B w Radzikowie
- Instytutem Technologiczno – Przyrodniczym w Falentach,
- Inspektoratem Jakości Handlowej Artykułów Rolno–Spożywczych,
- Towarzystwem Badań i Ochrony Przyrody „Bocian” w Kielcach,
- przetwórcami i jednostkami skupującymi i kontraktującymi,
- producentami nawozów i środków ochrony roślin, handlowcami,
- samorządami gminnymi i powiatowymi.

PRODUKCJA OGRODNICZA

1. Wstęp

W województwie świętokrzyskim produkcja ogrodnicza zajmuje około 45 tysięcy ha i jest skoncentrowana głównie na terenie powiatów: sandomierskiego, staszowskiego, opatowskiego, pińczowskiego, buskiego, kazimierskiego i kieleckiego. Uprawy sadownicze zajmują 29 tysięcy, natomiast warzywnicze 16 tysięcy ha.

W 2010 roku działalność specjalistów ds. ogrodnictwa była ukierunkowana na pomoc producentom w podejmowaniu działań mających na celu uzyskanie wzrostu opłacalności produkcji w gospodarstwach ogrodniczych, co można było osiągnąć poprzez podnoszenie jakości oferowanego produktu oraz wprowadzanie nowych, bardziej wydajnych technologii. Zapewnia to naszym gospodarstwom ogrodniczym większą konkurencyjność w stosunku do innych gospodarstw występujących na rynku Wspólnoty Europejskiej.

W ostatnich latach producenci chcąc być bardziej konkurencyjni na rynku, wprowadzają do swoich gospodarstw nowe gatunki celem rozszerzenia palety oferowanego produktu. Usprawniają park maszynowy w swoich gospodarstwach (stosują specjalistyczne ciągniki i opryskiwacze ogrodnicze, profesjonalne sortownice), wprowadzają nowe technologie (zakładają nowoczesne, zblokowane tunele foliowe i konstrukcje w sadach, uprawiają owoce jagodowe i warzywa na wcześniejszy lub późniejszy zbiór, modernizują budynki przechowalni, chłodni i sortowni). Dużą część w tych inwestycjach stanowią unijne środki pomocowe. W 2010 roku, wzorem lat ubiegłych, specjaliści ds. ogrodnictwa intensywnie pomagali producentom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

W rachunku ekonomicznym dzisiejszych gospodarstw ogrodniczych niemałe znaczenie mają dopłaty bezpośrednie. Aby je otrzymywać w dalszych

latach, producenci będą zobowiązani do przestrzegania zasad minimalnych wymagań wzajemnej zgodności. Toteż podczas realizacji zadań w 2010 roku zdecydowanie duże znaczenie miały działania zmierzające do propagowania zasad bezpiecznego wytwarzania produktów w sposób nie zagrażający zdrowiu ludzi i zwierząt, a także środowisku.

Sytuacja klęskowa (powódzie w województwie świętokrzyskim) spowodowała, że specjaliści ds. ogrodnictwa podczas doradztwa, działalności szkoleniowej i informacyjnej podejmowali dodatkowo tematykę dotyczącą procesu przywracania pól popowodziowych do produkcji ogrodniczej.

2. Realizacja zadań z zakresu produkcji ogrodniczej

Działalność w zakresie produkcji ogrodniczej prowadzono poprzez realizację 5 bloków programowych, których tematyka została dostosowana do specyfiki produkcji ogrodniczej w poszczególnych powiatach województwa świętokrzyskiego.

Zadania z zakresu produkcji ogrodniczej zostały zawarte w tabelach nr 25 – 32.

2.1. Bloki programowe

Tabela 25. Tematyka bloków programowych

<i>Nr bloku</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
I	Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	10
II	Propagowanie nowych rozwiązań technologicznych w produkcji warzyw poprawiających konkurencyjność gospodarstw na rynku				1	1			1		1	4	4
III	Propagowanie nowych rozwiązań technologicznych w produkcji owoców poprawiających konkurencyjność gospodarstw na rynku	1	1	1	1		1	1		1	1	8	8
IV	Pomoc rolnikom w działaniach zmierzających do wzrostu opłacalności produkcji w gospodarstwach ogrodniczych	1	1								1	3	3
V	Propagowanie ochrony środowiska według zasady wzajemnej zgodności (cross – compliance) w gospodarstwach ogrodniczych	1		1	1	1	1	1	1	1	1	9	9
Razem wykonanie		4	3	3	4	3	3	3	3	3	5	34	
Razem plan		4	3	3	4	3	3	3	3	3	5		34

2.2. Doradztwo

2.2.1. Doradztwo indywidualne

Tabela 26. Doradztwo indywidualne – ilość porad

<i>Nr bloku</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
I	Pozyskiwanie funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	165	169	67	292	295	317	374	728	121	1861	4389	2072
II	Zalecenia agrotechniczne prowadzące do uzyskania plonu warzyw o wysokiej jakości handlowej oraz spełniającego zasady bezpieczeństwa dla człowieka i środowiska				218	184			510		256	1168	990
III	Zalecenia agrotechniczne prowadzące do uzyskania plonu owoców o wysokiej jakości handlowej oraz spełniającego zasady bezpieczeństwa dla człowieka i środowiska	100	55	50	122		314	151		114	578	1484	675
IV	Zasady wyliczania kosztów oraz wykonywania analizy ekonomicznej w celu uzyskania wzrostu opłacalności produkcji ogrodnictwa	97	44								238	379	311
V	Minimalne wymogi wzajemnej zgodności	116		18	60	83	134	177	504	71	2608	3771	1955
Razem wykonanie		478	268	135	692	562	765	702	1742	306	5541	11191	
Razem plan		200	130	121	385	170	300	185	1550	320	2642		6003

Ponadto specjaliści ds. ogrodnictwa udzielili w 2010 roku **1398 porad indywidualnych** nie związanych z realizacją zadań zebranych w blokach programowych.

2.2.2. Doradztwo grupowe

Tabela 27. Doradztwo grupowe

Nr bloku	Tematyka	PZD Włoszczowa	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Kazimierza Wielka	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Razem wykonanie	Plan 2010
I	Pozyskiwanie funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013			3		2	3	7	39	1	16	71	59
				11		7	12	27	152	3	112	324	190
II	Zalecenia agrotechniczne prowadzące do uzyskania plonu warzyw o wysokiej jakości handlowej oraz spełniającego zasady bezpieczeństwa dla człowieka i środowiska				1	6			43		8	58	49
					13	19			162		93	287	161
III	Zalecenia agrotechniczne prowadzące do uzyskania plonu owoców o wysokiej jakości handlowej oraz spełniającego zasady bezpieczeństwa dla człowieka i środowiska	4	6	2			10	4		6	13	45	42
		12	25	9			45	14		25	159	289	134
IV	Zasady wyliczania kosztów oraz wykonywania analizy ekonomicznej w celu uzyskania wzrostu opłacalności produkcji ogrodniczej	3	5								9	17	17
		9	22								42	73	46
V	Minimalne wymogi wzajemnej zgodności	4				3		6	37		42	92	75
		12				10		24	144		135	325	224
Razem wykonanie		11	11	5	1	11	13	17	119	7	88	283	
Razem plan		33	47	20	13	36	57	65	458	28	541	1298	
		9	10	5	1	10	13	12	88	6	88		242
		27	30	12	15	31	39	36	305	28	232		755

2.3. Działalność upowszechnieniowa

2.3.1. Demonstracje

Tabela 28. Demonstracje

<i>Nr bloku</i>	<i>Nr tematu</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
II	1	Prowadzenie plantacji warzyw z zastosowaniem nowych rozwiązań technologicznych				1						1	1
	2	Ochrona plantacji warzyw zgodna z zaleceniami aktualnego programu ochrony				1	1			3		5	5
III	3	Ochrona plantacji roślin jagodowych zgodna z zaleceniami aktualnego programu ochrony			1				1			2	2
	4	Ochrona sadów zgodna z zaleceniami aktualnego programu ochrony						1			1	2	2
IV	5	Analiza ekonomiczna kosztów produkcji owoców w 2010 roku	1	1								2	2
Razem wykonanie			1	1	1	2	1	1	1	3	1	12	
Razem plan			1	1	1	2	1	1	1	3	1		12

2.3.2. Pokazy

Tabela 29. Pokazy

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka												
			PZD Włoszczowa	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Kazimierza Wielka	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Razem wykonanie	Plan 2010
II	1	Pokaz praktycznego rozpoznawania chorób na plantacjach warzyw				1				3			4	4
						10				17			27	26
	2	Pokaz praktycznego rozpoznawania szkodników na plantacjach warzyw								3			3	3
	3	Pokaz pracy maszyn i urządzeń wykorzystywanych w uprawie warzyw					1						1	1
							11						11	10
III	4	Pokaz praktycznego rozpoznawania chorób na plantacjach roślin jagodowych	1	1									2	2
			12	9									21	12
	5	Pokaz praktycznego rozpoznawania szkodników na plantacjach roślin jagodowych.							1				1	1
									5				5	5
	6	Pokaz ściółkowania plantacji roślin jagodowych		1									1	1
				10									10	7
	7	Pokaz identyfikacji chorób przechowalniczych na owocach			1								1	1
					7								7	7
8	Pokaz praktycznego rozpoznawania chorób w sadach										1	1	1	
										5		5	5	
9	Pokaz praktycznego rozpoznawania szkodników w sadach				1							1	1	
					10							10	10	
10	Pokaz praktycznego zastosowania nowoczesnych rozwiązań technologicznych w sadzie												1	
													40	

Tabela 29. Ciąg dalszy tabeli: Pokazy

	11	Pokaz tłoczenia soku ze świeżych owoców i warzyw połączony z degustacją										1	1	
													39	39
	12	Pokaz pracy maszyn i urządzeń wykorzystywanych w uprawie drzew owocowych						1					1	2
								19					19	40
V	13	Pokaz prawidłowego urządzenia magazynu do przechowywania środków ochrony roślin i nawozów	1			1	1						3	3
			8			10	7						25	25
	14	Pokaz atestacji opryskiwaczy			1			1	1		1	1	5	5
					7			11	5		5	5	33	40
Razem wykonanie			2	2	2	3	2	2	2	6	2	2	25	
Razem plan			20	19	14	30	18	30	10	33	10	44	228	
Razem plan			2	2	2	3	2	2	2	6	2	3	26	
Razem plan			10	14	14	30	20	18	10	32	10	85	243	

2.4. Szkolenia

Na szczególną uwagę w działalności szkoleniowej z zakresu ogrodnictwa w 2010 roku zasługuje organizacja imprezy ogrodniczej o zasięgu międzynarodowym – Europejskiego Święta Jabłka w Obrazowie, w trakcie której odbyły się: wystawa produktów ogrodniczych, seminarium „Przygotowanie owoców do zbioru, metody wyznaczania terminu zbioru. Jabłko w tradycji europejskiej. Prognozy zbioru jabłek na półkuli północnej i ich wpływ na możliwe ceny. Możliwości eksportowe jabłka sandomierskiego. Nawożenie jabłoni w okresie okołozbiorczym. Metody wzmacniania pąków kwiatowych po zbiorze. Programy pomocowe dla sadowników i przedsiębiorców” oraz pokaz tłoczenia soku ze świeżych owoców i warzyw połączony z degustacją.

Ponadto oprócz działalności szkoleniowej wyszczególnionej w tabelach nr 30 – 31 specjaliści ds. ogrodnictwa przeprowadzili w 2010 roku następujące szkolenia:

- a) 23 wykłady na szkoleniach i seminariach branżowych:
 - Nowe odmiany warzyw do nasadzeń towarowych, warzyw pod osłonami i roślin jagodowych,
 - Nowości technologiczne w sadownictwie i warzywnictwie gruntowym,
 - Wymogi formalne, sankcje w gospodarstwach sadowniczych objętych systemem płatności obszarowych,
 - Aktualne zasady ubiegania się o pomoc finansową z działania PROW – Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności,
 - Analiza rynku biogazowni rolniczych w Polsce – szanse i zagrożenia. Budowa i funkcjonowanie biogazowni,
 - Działania informacyjne i promocyjne dla grup producenckich,
 - Opłacalność uprawy truskawek deserowych,
 - Sposób i metodyka wyceny strat powodziowych,
 - Nowości w mechanizacji i ochronie upraw ogrodniczych,
 - Zasady opracowywania zaleceń nawozowych w sadach i warzywnikach. Metody analityczne stosowane w laboratorium,
 - Profilaktyka w ochronie warzyw.
- b) 10 szkoleń z zakresu stosowania środków ochrony roślin przy użyciu opryskiwaczy dla 153 rolników.

Tabela 30. Szkolenia

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	PZD Włoszczowa	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Kazimierza Wielka	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Razem wykonanie	Plan 2010	
SZKOLENIA															
I	1	Możliwości pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013		8	2	4	2	1	3	11		4	35	24	
				124	30	73	48	10	56	119		56	516	247	
II	2	Nowe technologie w uprawie warzyw				1							1	1	
						15							15	10	
	3	Nowe odmiany warzyw do nasadzeń towarowych				1							1	1	
						10							10	10	
	4	Aktualności w programie ochrony warzyw na 2010 rok				1	1							2	2
					24	23							47	20	
5	Zwalczanie chorób i szkodników na plantacjach warzyw z uwzględnieniem lustracji.									9			9	9	
										93			93	89	
III	6	Zwalczanie chorób i szkodników na plantacjach roślin jagodowych z uwzględnieniem lustracji	2	1									3	3	
			24	10									34	27	
	7	Nowe odmiany owoców jagodowych do nasadzeń towarowych		2	2									4	4
				22	29									51	34
	8	Racjonalne nawożenie plantacji roślin jagodowych		1										1	1
				9										9	6
	9	Racjonalne nawożenie sadów									1			1	1
												12		12	10
	10	Aktualności w programie ochrony sadów na 2010 rok			2	1		1	1		1			6	6
					28	26		11	10		5			80	58
	11	Nowości technologiczne w sadownictwie						1					8	9	1
								19					362	381	10
	12	Zasady integrowanej produkcji owoców										1		1	1
											10		10	10	
13	Deserowe odmiany truskawek											1	1		
												24	24		

Tabela 30. Ciąg dalszy tabeli: Szkolenia

IV	14	Aktualne możliwości zwiększenia opłacalności upraw sadowniczych	2	3							5	5	
			25	30							55	41	
	15	Wzrost opłacalności produkcji ogrodniczej dla rolników prowadzących działalność zespołową w formie grup								1	1		
										9	9		
V	16	Zasady dostosowania gospodarstw ogrodniczych do minimalnych norm i wymogów wzajemnej zgodności – cross – compliance	4			2	1	1		1	1	10	10
			53			54	16	8		15	12	158	96
	17	Ekologiczne i proekologiczne metody produkcji ogrodniczej uwzględniające wymogi wzajemnej zgodności			1						1	2	2
					17						11	28	20
	18	Wymogi dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie ogrodniczym									1	1	1
											12	12	10
	19	Zasady prawidłowego stosowania i przechowywania środków ochrony i nawozów oraz postępowania z opakowaniami			1	2		9	1	1	14	14	
					18	23		91	8	12	152	138	
	20	Zasady funkcjonowania laboratorium analiz glebowych. Profilaktyka w ochronie roślin.								8	8		
										92	92		
SZKOLENIA WYJAZDOWE													
II, III	21	Szkolenie wyjazdowe na Dni Kapusty do Charsznicy				1					1	1	
						16					16	15	
	22	Szkolenie wyjazdowe na Targi Agrotech do Kielc	1			1					2	1	
			19			21					40	20	
	23	Szkolenie wyjazdowe na Dni Otwartych Drzwi ŚODR w Modliszewicach	1		1	1					3		
			45		29	38					112		
	24	Szkolenie wyjazdowe na Dni Otwartych Drzwi „Polan” do Igołomii				1					1		
						12					12		
	25	Szkolenie wyjazdowe na Targi Sadownicze Agrosimex do Warszawy								1	1		
										39	39		
	26	Szkolenie wyjazdowe na Targi Agrotechniki Sadowniczej do Warszawy								1	1		
										36	36		
	27	Szkolenie wyjazdowe na Konferencję Sadowniczą do Limanowej								1	1		
										7	7		
	28	Szkolenie wyjazdowe na Konferencję Odmianową do Grójca								1	1		
										16	16		
	29	Szkolenie wyjazdowe na Konferencję Sadowniczą do Lublina								1	1		
										38	38		
Razem wykonanie			10	15	7	10	9	6	5	29	5	31	127
Razem plan			166	195	104	195	212	79	74	303	50	726	2104
			8	10	6	9	7	6	5	24	5	8	88
			80	72	60	90	95	60	40	248	46	80	871

Tabela 31. Kursy i seminaria

<i>Nr bloku</i>	<i>Nr tematu</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
II	1	Nowe technologie w uprawie warzyw	1	4	5	3
			37	140	177	105
III	2	Nowości technologiczne w sadownictwie		3	3	1
				294	294	40
poza blokami	3	Aktualne problemy w produkcji ogrodniczej		3	3	2
				63	63	40
Razem wykonanie			1	10	11	
			37	497	534	
Razem plan			1	5		6
			20	165		185

2.5. Działalność informacyjna

Zadania informacyjne były realizowane między innymi poprzez pisanie artykułów, ulotek i broszur o tematyce ogrodniczej, ekologicznej i ekonomicznej. W 2010 roku opracowano 57 artykułów do „Aktualności Rolniczych” (plan – 26), 3 broszury (plan – 2) oraz 20 artykułów do krajowej prasy ogrodniczej („Hasło Ogrodnicze”, „Sad Nowoczesny”, „SAD – Miesięcznik Praktycznego Sadownictwa”). Ponadto specjaliści brali czynny udział w rozpowszechnianiu broszur i ulotek ŚODR oraz prenumeraty „Aktualności Rolniczych”.

Inną formą tej działalności było udzielanie informacji technologicznych i ekonomicznych producentom i innym osobom zainteresowanym podczas różnych imprez ogrodniczych, takich jak wystawy, seminaria, konferencje i inne.

Specjaliści ds. ogrodnictwa prowadzili także współpracę z mediami w formie udzielenia 2 wywiadów prasowych, udziału w 4 audycjach radiowych oraz rozpowszechniali informacje o aktualnej działalności szkoleniowej i upowszechnieniowej drogą internetową (systematyczne umieszczanie informacji na stronie internetowej ŚODR w liczbie 80 oraz na portalach branżowych takich jak sadownictwo.agro.pl i inne).

2.6. Inne zadania

Tabela 32. Inne formy działalności (wystawy, konkursy, olimpiady i itp.)

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	PZD Włoszczowa	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Kazimierza Wielka	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Razem wykonanie	Plan 2010	
WYSTAWY															
II III	1	Wystawa owoców i warzyw na gminnym, powiatowym i wojewódzkim „Święcie Plonów”	2	2	1	3	2	1	1	1	3		16	24	
	2	Wystawa owoców i warzyw na „Europejskim Święcie Jabłka Obrazów 2010, czyli świętokrzyskie smaczne, zdrowe i witaminowe”										1	1	1	
	3	Wystawa warzyw na „Wojewódzkim Święcie Pomidora Dwikozy 2010”													1
	4	Stoisko wystawowe na Dniach Województwa Świętokrzyskiego		1	1		1				1			4	
	5	Stoisko wystawowe na święcie plonów „Dary Jesieni” w Tokarni			1										
	6	Wystawa owoców na „Spotkaniach Sadowniczych” w Sandomierzu											1	1	
	7	Przygotowanie wystawy jabłek na III Forum Funduszy Europejskich w Warszawie											1	1	
Razem wykonanie			2	3	3	3	3	1	1	2	3	3	24		
Razem plan			2	3	2	4	2	5		3	3	2		26	

Tabela 32. Ciąg dalszy tabeli: Inne formy działalności (wystawy, konkursy, olimpiady i itp.)

WNIOSKI														
I	1	Sporządzanie wniosków o dopłaty bezpośrednie	105	87	127	60	101	150	82	567	132	1029	2440	905
	2	Sporządzanie wniosków na pozostałe działania	11	40		96	100	67	55	31	42	285	727	208
Razem wykonanie			116	127	127	156	201	217	137	598	174	1314	3167	
Razem plan			75	65	40	100	92	75		216	62	388		1113
INNE ZADANIA Z ZAKRESU EKONOMIKI														
IV	1	Kalkulacje opłacalności produktów dla poszczególnych działalności rolniczych i ogrodniczych										67	67	50
	2	Sporządzenie wyliczeń strat spowodowanych wystąpieniem sytuacji klęskowych w uprawach rolniczych i ogrodniczych										158	158	
	3	Opracowanie planów przedsięwzięć dla linii kredytowych preferencyjnych ARiMR oraz informacji o dochodowości gospodarstwa dla celów kredytowych							2			44	46	
	4	Opracowanie planu wstępnego uznania, wniosku do Urzędu Marszałkowskiego oraz umowy członkowskiej dla grupy producenckiej „Owoc Sandomierski” w Bilczy										1	1	
Razem wykonanie								2			270	272		
Razem plan											50		50	
ZADANIA WYKONYWANE W LABORATORIUM														
V	1	Analiza chemiczna zasobności i odczynu gleb										2472	2472	2550
	2	Makro- i mikroskopowa identyfikacja chorób i szkodników roślin uprawnych										876	876	200
	3	Mikroskopowe badanie stopnia dojrzałości otoczni parcha jabłoniowego										8	8	
Razem wykonanie											3356	3356		
Razem plan											2750		2750	

Tabela 32. Ciąg dalszy tabeli: Inne formy działalności (wystawy, konkursy, olimpiady i itp.)

INNE ZADANIA														
poza blokami	1	Przygotowanie oraz obsługa stoisk informacyjnych ŚODR na plenerowych imprezach promocyjnych t.j. Targi Agrotech, DOD ŚODR, Kiermasz Kwiatowy, Święto Prosa, Święto Truskawki, Święto Kwitnącej Wiśni, Wojewódzkie Święto Ekologii, Dzień Chleba, Święto Cebuli, Dzień Ogórka i inne		1	1	2			2		2	7	15	
	2	Przygotowanie dekoracji florystycznych na konferencje, stoiska, targi , wystawy i inne imprezy promocyjne										8	8	
	3	Prace w komisjach konkursowych, szacujących szkody w rolnictwie oraz egzaminacyjnych na szkoleniach	1		2			1		6		18	28	
	4	Typowanie gospodarstw do przeprowadzenia badań przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie odnośnie chorób kory i drewna w sadach sandomierskich										1	1	
Razem wykonanie			1	1	3	2		1	2	6	2	34	52	

* zadania wykonane nadplanowo

2.7. Podsumowanie zadań z produkcji ogrodniczej realizowanych w 2010 roku

Zadania z zakresu produkcji ogrodniczej w 2010 roku były realizowane w 5 blokach programowych poprzez:

- doradztwo indywidualne – 11 191 porad,
- doradztwo grupowe – 283 spotkań dla 1298 osób,
- demonstracje – 12,
- pokazy – 25 dla 228 osób,
- szkolenia – 127 dla 2104 osób,
- seminaria i konferencje – 11 dla 534 osób,
- wystawy i stoiska informacyjne – 39 ,
- wnioski o dopłaty bezpośrednie – 2 440,
- wnioski na pozostałe działania – 727,
- analizy chemicznej zasobności gleb i fitopatologiczne – 3 356,
- kalkulacje opłacalności produkcji, szacunki strat, plany przedsięwzięć, informacje o dochodowości – 271,
- artykuły – 157,
- wydawnictwa – 3.

Z planowanych na 2010 rok zadań nie została zrealizowana część wystaw dożynkowych oraz 1 pokaz. Spowodowane to jest wystąpieniem klęski powodzi w województwie świętokrzyskim. Następstwem tego było odwołanie większości świąt plonów, Święta Pomidora oraz Letnich Pokazów Czereśniowych na terenie powiatu sandomierskiego. Pozostałe zadania wykonano w ilościach przekraczających zakładany plan.

3. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz wsi i rolnictwa

Specjaliści ds. ogrodnictwa w 2010 roku współpracowali z samorządem terytorialnym na wszystkich szczeblach (samorządem wojewódzkim, samorządami powiatowymi i gminnymi) oraz z samorządem gospodarczym. Wspólna działalność szkoleniowa i informacyjna, wspólne propagowanie Sandomierskiego Szlaku Jabłkowego, organizacja wystaw na dożynkach, stoisk informacyjnych na Dniach Województwa Świętokrzyskiego, przygotowanie produktu ogrodniczego na III Forum Funduszy Europejskich w Warszawie to tylko niektóre przykłady tej współpracy.

W wyniku klęski powodzi, jaka miała miejsce w 2010 roku, głównie na terenie powiatów sandomierskiego, staszowskiego i ostrowieckiego, większego znaczenia nabrała współpraca z urzędami gmin oraz ze Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim (ekonomiczne wyliczenia strat dla poszczególnych działalności rolniczych, udział w komisjach szacujących straty w poszczególnych gospodarstwach).

Istotne znaczenie miała współpraca z Instytutem Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach, Instytutem Warzywnictwa w Skierniewicach, Instytutem Ekonomiki Rolnictwa w Warszawie, Instytutem Ochrony Roślin w Poznaniu, SGGW w Warszawie, Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie i Uniwersytetem Rolniczym w Krakowie; Głównym, Wojewódzkim i Powiatowymi Inspektoratami Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Są to instytucje, bez których zachowanie odpowiedniego poziomu organizowanych przez specjalistów ds. ogrodnictwa seminariów, pokazów i szkoleń a także udzielanego doradztwa nie byłoby możliwe.

Specjaliści ds. ogrodnictwa z dużym zaangażowaniem realizowali w 2010 roku zadania zawarte w bloku nr I „Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013”, w związku z czym prowadzona była stała współpraca

z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie szkoleń oraz sporządzania wniosków o pomoc finansową.

Ponadto specjaliści współpracowali z bardzo liczną grupą firm zaopatrujących ogrodnictwo w środki ochrony roślin, nawozy, nasiona, maszyny i sprzęt specjalistyczny, materiały budowlane oraz opakowania, a także z firmami zajmującymi się przetwórstwem i handlem owocami ogrodnictwa. Zakres współpracy dotyczył przede wszystkim organizowanych pokazów, działalności szkoleniowej oraz demonstracji.

W 2010 roku Zespół ds. Ogrodnictwa prowadził stałą współpracę z grupami producenckimi „Owoc Sandomierski” i „Sandomierski Sad” w zakresie doradztwa technologicznego, ekonomicznego i promocyjnego.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, WIEJSKIE GOSPODARSTWO DOMOWE I AGROTURYSTYKA

1. Wstęp

Zakres zadań działu Przedsiębiorczości Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki na rzecz mieszkańców wsi oraz rozwoju obszarów wiejskich w 2010 roku dotyczył następujących zagadnień:

I. Udzielanie pomocy w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych PROW 2007– 2013:

- opracowano 1559 wniosków o dopłaty obszarowe oraz 511 wniosków na inne działania z PROW,
- udzielono doradztwa dla 2526 osób,
- przeprowadzono 31 szkoleń dla 478 osób,

Łącznie zadaniem objęto 5074 osoby.

II. Ochrona dziedzictwa kulinarnego świętokrzyskiej wsi oraz jego promocja:

- zgromadzono dokumentację źródłową i opracowano wnioski dla 26 produktów na Listę Produktów Tradycyjnych oraz opracowano i wydano broszurę o produktach tradycyjnych województwa świętokrzyskiego,
- zidentyfikowano 42 produkty tradycyjne spełniające kryteria uczestnictwa w konkursie „Nasze Kulinarne Dziedzictwo– Smaki Regionów” ,
- zorganizowano X edycję konkursu wojewódzkiego „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów” w Tokarni oraz kiermasz żywności tradycyjnej i lokalnej „Świętokrzyskie Smaki”,
- współorganizowano z Muzeum Okręgowym w Sandomierzu cykliczny konkurs „Nasze sandomierskie kulinaria regionalne” oraz imprezę kultywującą tradycje wielkanocne „ Śniadanie Wielkanocne”,
- współorganizowano z Regionalnym Związkiem Pszczelarskim w Piotrkowie Trybunalskim i Świętokrzyskim Związkiem Pszczelarzy w Kielcach „ II Świętokrzyski Konkurs na Nalewkę Miodową i Miód Pitny”,

- współorganizowano na szczeblach powiatów konkursy kultywujące dziedzictwo kulinarne regionu: „Tradycje kulinarne na sędziszowskim stole”, „Najlepsze jadlo rytwiańskie”, „ I włoszczowski konkurs na potrawę regionalną”, „II Święto prosa”
- potrawy z kaszy,
- współpracowano przy realizacji projektu dla Kół Gospodyń Wiejskich z gminy Raków „Gotuj się”– tradycyjne potrawy w wykonaniu KGW,
- popularyzowano wśród przedsiębiorców, rolników i restauratorów „Europejską Sieć Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego”,
- promowano kuchnię lokalną i tradycyjną regionu świętokrzyskiego na międzywojewódzkim turnieju Kół Gospodyń Wiejskich „ Dary lata” w Żarnowcu województwo śląskie,
- pracowano nad projektem „Świętokrzyska kuźnia smaków” w ramach programu „Góry Świętokrzyskie naszą przyszłością” Sandomierskiego Stowarzyszenia Wspierania Przedsiębiorczości,
- przeprowadzono 34 szkolenia dla 374 osób i 21 pokazów dla 959 osób, 2 seminaria wyjazdowe dla 69 osób oraz udzielono doradztwa dla 1123 osób z zakresu między innymi sprzedaży bezpośredniej, funduszy UE na rozwijanie przetwórstwa tradycyjnego, zasad rejestracji produktów na LPT , identyfikacji produktu tradycyjnego oraz walorów smakowych i zdrowotnych żywności tradycyjnej.

Łącznie doradztwem objęto i przeszkolono 2525 osób.

III. Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz jej promocja:

- zorganizowano VII edycję konkursu wojewódzkiego „Piękne i bezpieczne gospodarstwo agroturystyczne 2010”,
- promowano gospodarstwa agroturystyczne na II Międzynarodowych Targach AGROTRAVEL w Kielcach, na wystawach w regionie oraz poprzez prezentację na łamach „Aktualności Rolniczych” i stronie internetowej ŚODR,
- współpracowano ze Stowarzyszeniem Sandomierski Szlak Jabłkowy przy opracowywaniu małych projektów na rozwój produktu turystycznego: „ Moje korzenie ogrodnicze”, „Razem możemy więcej”, „ Powrót do historii sandomierskich winnic” oraz inicjowano działania służące promocji

- Sandomierskiego Szlaku Jabłkowego – organizacja wystaw, spotkań w Izbie Tradycji Ogrodniczych w Obrazowie, Izbie Regionalnej w Wielogórze, podejmowanie i obsługa grup wycieczkowych,
- prowadzono analizę ruchu turystycznego oraz wykorzystania miejsc noclegowych w gospodarstwach współpracujących z ŚODR,
 - opracowano 4 wnioski z PROW, działanie : „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” na podwyższenie standardu usług agroturystycznych i dla nowo tworzonych gospodarstw,
 - zaktualizowano ofertę bazy agroturystycznej województwa świętokrzyskiego na stronie internetowej ŚODR,
 - przeprowadzono 37 szkoleń dla 471 osób i 7 pokazów dla 83 osób, 2 seminaria wyjazdowe dla 48 osób oraz udzielono doradztwa dla 963 osób, z zakresu między innymi dostosowania gospodarstw do świadczenia usług agroturystycznych oraz prawno–finansowych uwarunkowań prowadzenia usług turystycznych na wsi.

Łącznie doradztwem objęto i przeszkolono 1565 osób.

Działania ŚODR na rzecz rozwoju agroturystyki pośrednio przyczyniły się do powstania w 2010 roku 20 nowych gospodarstw. Z prowadzonej przez ŚODR aktualizacji bazy gospodarstw agroturystycznych wynika, że wg stanu na dzień 31.XII.2010 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonuje 476 gospodarstw co daje około 3934 miejsc noclegowych, z tego 99 spełnia wymogi kategoryzacyjne Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”.

IV. Aktywizacja społeczności wiejskiej na rzecz inicjatyw lokalnych:

- zorganizowano 3 seminaria dla kobiet o zasięgu powiatowym „Forum Kobiet” (w powiatach: kazimierskim, sandomierskim, włoszczowskim),
- udzielono pomocy merytorycznej przy założeniu stowarzyszenia dla mieszkańców wsi Czekaj w powiecie jędrzejowskim,
- współorganizowano kiermasz świąteczny w Busku–Zdroju z produktami lokalnymi oraz wyrobami rękodzielniczymi wytwarzanymi przez kobiety z KGW, rolników i rzemieślników powiatu buskiego,

- współpracowano z gminami i podmiotami branży ogrodniczej przy organizacji stoisk promocyjnych na I Europejskim Święcie Jabłkobrania w Obrazowie,
- reaktywowano i zarejestrowano 14 Kół Gospodyń Wiejskich,
- udzielono doradztwa dla 587 osób z zakresu między innymi źródeł finansowania organizacji działających na rzecz rozwoju lokalnego oraz przeprowadzono 18 szkoleń dla 329 osób, 6 pokazów dla 78 osób i 2 seminaria wyjazdowe dla 43 osób. Łącznie doradztwem objęto i przeszkolono 1037 osób, głównie kobiet zrzeszonych w Kołach Gospodyń Wiejskich,
- współpracowano z 34 klubami 4 H.

V. Kształtowanie estetyki wsi i zagród:

- zorganizowano XIII „Wiosenną Wystawę Ogrodniczą” oraz kiermasz kwiatów w Sandomierzu,
- przeprowadzono warsztaty florystyczne „Kwiaty w jesiennej szacie” dla kobiet z powiatów sandomierskiego i opatowskiego,
- zorganizowano wyjazdy do ogrodów botanicznych, szkółek krzewów ozdobnych oraz na wystawy i targi ogrodnicze,
- prowadzono w partnerstwie ze stowarzyszeniem „Ku przyszłości” w Koprzywnicy pilotaż rekonstrukcji pocysterskiego ogrodu ozdobnego,
- publikowano na łamach „Aktualności Rolniczych” cykl artykułów poświęconych ukwiecaniu ogrodów i obejść,
- udzielono doradztwa dla 567 osób z zakresu między innymi projektowania i urządzania ogrodów , pielęgnacji roślin, florystyki oraz przeprowadzono 7 szkoleń dla 82 osób, 7 pokazów dla 56 osób i 7 seminariów wyjazdowych dla 192 osób.

Łącznie doradztwem objęto i przeszkolono 897 osób.

VI. Popularyzowanie i promowanie zdrowego stylu życia:

- współorganizowano z Państwową Inspekcją Pracy w Kielcach konkurs dla KGW „ Jak zachować zdrowie i bezpieczeństwo na wsi”,
- przeprowadzono wśród uczniów szkół powiatów koneckiego, starachowickiego i kazimierskiego pogadanki i prelekcje dotyczące zdrowego odżywiania oraz zdrowego stylu życia „Trzymaj formę”,

- organizowano producentów produktów żywnościowych pochodzących bezpośrednio z gospodarstwa na kiermasz: „Dary jesieni” w parku etnograficznym w Tokarni,
- udzielono doradztwa dla 460 osób z zakresu między innymi bezpiecznych produktów w żywieniu dzieci i młodzieży, żywności przemysłowej, profilaktyki chorób cywilizacyjnych oraz przeprowadzono 17 szkoleń, 6 pogadanek i prelekcji dla 443 osób oraz 14 pokazów dla 164 osób.

Łącznie doradztwem objęto i przeszkolono 1067 osób.

2. Realizacja zadań

Tabele 33 – 38 przedstawiają realizację zadań działu Przedsiębiorczości, Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki na rzecz mieszkańców wsi oraz rozwoju obszarów wiejskich w 2010 roku.

2.1. Bloki programowe

Tabela 33. Tematyka bloków programowych

<i>Nr bloku</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Końskie</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko – Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Zakład Modliszewice</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
I	Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15	15
II	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego świętokrzyskiej wsi	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15	15
III	Agroturystyka i turystyka wiejska oraz inne formy przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1		1	1	1	13	14
IV	Aktywizacja środowisk wiejskich na rzecz inicjatyw lokalnych	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	14	14
V	Kształtowanie estetyki świętokrzyskiej wsi	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	13	14
VI	Popularyzacja i promocja zdrowego stylu życia wśród mieszkańców wsi	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				1	12	12
Razem wykonanie		6	6	5	6	6	6	6	5	6	6	6	2	5	5	6	82*	
Razem plan		5	6	5	6	6	6	6	5	6	6	6	4	5	6	6		84

* Nie zrealizowano zadań w PZD Sandomierz i w O/Sandomierz z przyczyn kadrowych

2.2. Doradztwo

2.2.1. Doradztwo indywidualne

Tabela 34. Doradztwo indywidualne – ilość porad

Nr bloku	Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko– Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010
I	Pozyskiwanie funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	24	70	201	175	270	450	118	216	173	349	194		86	82		2408	1191
II	Ochrona i promocja dziedzictwa kulinarnego	11		71	37	131		13		45	51	93		40	40	52	584	442
	Ochrona i promocja tradycji ludowej	5	47	30	8	35	79	12	60	21				25	22		344	289
III	Prawno–finansowe uwarunkowania prowadzenia działalności w obszarze turystyki wiejskiej i drobnej przedsiębiorczości	5	52	52	27		40			28	50	55		30	52	19	410	395
	Zasady promocji i marketingu w turystyce wiejskiej			41	11	56				21				29	35		193	184

Tabela 34. Ciąg dalszy tabeli: Doradztwo indywidualne – ilość porad

	Źródła finansowania różnych form działalności na obszarach wiejskich	4	50	20	11	61		50						41		237	265	
IV	Prawno-finansowe aspekty działalności organizacji kobiecych i stowarzyszeń	3	38		5		22	16	50		31	45		47	32		289	315
	Źródła finansowania organizacji działających na rzecz rozwoju lokalnego			40		37		16		38				50			181	170
V	Zasady projektowania i urządzania ogrodów wiejskich				5	24	14			20	158	52		10	29		312	198
	Tworzenie elementów dekoracyjnych do wnętrz i obejść	12	27		17			33	50						61		200	130
VI	Zasady zdrowego stylu życia	6		40	8	24					31	106			3		218	179
	Profilaktyka prozdrowotna		44	30	20		16		63						3		176	190
Razem wykonanie		70	328	525	324	638	621	258	439	346	670	545	0	267	450	71	5552	
Razem plan		28	255	310	118	380	400	450	250	190	257	295	290	205	480	40	3948	3 948

2.2.2. Doradztwo grupowe

Tabela 35. Doradztwo grupowe – ilość porad i ilość uczestników

Nr bloku	Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko– Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Razem wykonanie	Plan 2010
I	Pozyskiwanie funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013			4				1	8	1	2	6	1	3	3	29	33
				21				4	22	6	10	23	6	6	20	118	131
II	Ochrona i promocja dziedzictwa kulinarnego	3		5	2	2		2		3		6		1	2	26	20
	Ochrona i promocja tradycji ludowej	16		35	7	8		11		14		19		2	11	123	68
III	Prawno–finansowe uwarunkowania prowadzenia działalności w obszarze turystyki wiejskiej i drobnej przedsiębiorczości		2		2		1		5	2	1		2	1	1	17	22
			7		14		4		15	10	3		12	2	5	72	77
	Zasady promocji i marketingu w turystyce wiejskiej					3		1		1				1	2	8	14
	Źródła finansowania różnych form działalności na obszarach wiejskich					16		6		4				4	9	39	41
IV	Prawno–finansowe aspekty działalności organizacji kobiecych i stowarzyszeń		2	2	2	2				1	1				1	11	13
			7	15	6	10				4	3				5	50	50
IV	Prawno–finansowe aspekty działalności organizacji kobiecych i stowarzyszeń			4	2		1		5					2	1	15	17
				39	8		3		16					5	10	81	69
IV	Źródła finansowania organizacji działających na rzecz rozwoju lokalnego		1		3	1		1							3	9	9
			4		11	4		3							14	36	35

Tabela 35. Ciąg dalszy tabeli: Doradztwo grupowe – ilość porad i ilość uczestników

V	Zasady projektowania i urządzania ogrodów wiejskich					1				1		3			1	6	6
						5				5		12			3	25	20
	Tworzenie elementów dekoracyjnych do wnętrza i obejść								5		2				1	8	11
									17		9				4	30	49
VI	Zasady zdrowego stylu życia	1	2	2						1		6				12	13
		4	8	15						4		18				49	51
	Profilaktyka prozdrowotna								5							5	5
									17							17	25
Razem wykonanie		4	7	17	11	9	2	5	28	10	6	27	3	9	17	155*	
		20	26	125	46	43	7	24	87	47	25	91	18	22	93	674	
Razem plan		0	7	21	10	9	2	6	25	8	5	25	26	8	21		173
		0	21	95	31	27	6	18	125	24	15	75	81	18	113		649

* Nie zrealizowano zadań w PZD Sandomierz i w O/Sandomierz z przyczyn kadrowych

2.3. Działalność upowszechnieniowa

2.3.1. Pokazy

Tabela 36. Pokazy

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka															Razem wykonane	Plan 2010
			PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko – Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze		
II	1.	Umiejętność prezentacji i reklamy żywności tradycyjnej i lokalnej na rynku konsumenta				2	2		1	1	2						8	8
						26	30		8	11	12						87	53
	2.	Tradycyjne potrawy na świątecznym stole											1		2		3	4
													9		13		22	24
	3.	Symbolika i tradycja – dekoracje świąteczne i ludowe do wnętrz i obejść									1	1	2			1	5	4
										13	9	31			24	77	29	
	4.	Prezentacja różnych form rękodzieła ludowego	3														3	2
			24														24	15
	5.	Produkty ze spiżarni naszych babć			1					1							2	2
					9					19							28	11
III	6.	Savoir-vivre w gospodarstwie agroturystycznym		1	1			1									3	3
				7	24			5									36	22
	7.	Ciekawostki kulinarne z regionu w ofercie żywieniowej turystów					2					1					3	4
						28					10						38	34
	8.	Umiejętność prezentacji produktu agroturystycznego													1	1	1	1
															9	9	8	8
IV	9.	Umiejętność organizacji imprez okolicznościowych i integracyjnych			3										1	1	5	4
					60										5	8	73	43

Tabela 36. Ciąg dalszy tabeli: Pokazy

	10.	Rozwijanie umiejętności manualnych – pomysł na własną pracę							1								1	1
									5									5
V	11.	Tworzenie elementów dekoracyjnych na różne pory roku	1			2							1			1	5	7
			7			19							10			4	40	48
	12.	Sezonowe zabiegi pielęgnacyjne w ogrodzie ozdobnym								1					1	2	3	
										8					8	16	17	
VI	13.	Piękniejszą być	1					1	1	1	1		1			6	6	
			9					8	6	16	6		19			64	39	
	14.	Potrawy z rybą w roli głównej								1						1	1	
										17						17	6	
	15.	Jesienne przetwory z owoców i warzyw		1												1	1	
				8												8	5	
	16.	Surówki i sałatki na różne pory roku				1						1	2			4	4	
						9						8	29			46	30	
	17.	Nabiał pod różną postacią (domowe jogurty i inne)			1					1						2	2	
					10					19						29	21	
Razem wykonanie			5	2	6	5	4	2	3	7	4	5	4	0	3	5	55*	
Razem plan			40	15	103	54	58	13	19	103	27	59	57	0	18	53	619	
			2	2	5	5	4	2	3	8	4	4	4	5	3	6		57
			10	10	62	40	32	15	15	48	20	40	24	238	15	41		410

* Nie zrealizowano zadań w PZD Sandomierz i w O/Sandomierz z przyczyn kadrowych

2.4. Szkolenia: kursy, seminaria, pozostałe

Tabela 37. Szkolenia

<i>Nr bloku</i>	<i>Nr tematu</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Końskie</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko – Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Zakład Modliszewice</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>	
I	1.	Możliwości pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	3		1	6	4	4	1	2	1		3		5	1		31	21	
			28		22	101	54	50	5	26	10		65		107	10			478	208
II	2.	System rejestracji produktów ubiegających się o Chronione Oznaczenia Unii Europejskiej oraz na „Listę Produktów Tradycyjnych”		1	1					1					2	1		6	6	
				10	15						7					16	10			58
	3.	Identyfikacja i promocja produktu regionalnego „Nasze Kulinarne Dziedzictwo”	2	1	1	2	3				1		2	1		2			15	15
			18	10	11	20	38				8		22	9		15				151
	4.	Tradycja, jej poznawanie i kultywowanie w środowiskach wiejskich					1	3	3	1	2						1		11	11
							19	29	30	21	23						21			143
5.	Idea Regionalnej Sieci Dziedzictwa Kulinarne					1		1										2	2	
						11		11											22	20

Tabela 37. Ciąg dalszy tabeli: Szkolenia

III	6.	Produkty turystyczne terenów wiejskich jednym z warunków podnoszenia atrakcyjności oferty wypoczynkowej									2					2		4	3		
												22						75		97	30
	7.	Dostosowanie gospodarstwa pod potrzeby działalności agroturystycznej	1	1	1	1	1	3									1		9	10	
			8	19	7	11	13	27										10		95	94
	8.	Źródła finansowania przedsięwzięć w obszarze agroturystyki i turystyki wiejskiej		1												2	2		5	5	
				11												19	22		52	50	
	9.	Świadczenie usług turystycznych na wsi w świetle przepisów organizacyjno – prawnych		1	1							2						1		5	5
				15	14							20							30		79
	10	Wymogi kategoryzacyjne Wiejskiej Bazy Noclegowej		1			1						2					1		5	5
				10				11					16						10		47
	11	Zastosowanie technik komputerowych w działalności agroturystycznej – promocja i sprzedaż								1										1	2
										5										5	20
	12	Kuchnia regionalna w ofercie żywieniowej turystów					1						1							2	2
							13						10								23
13	Estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie zagrody pod potrzeby agroturystyki															1			1	1	
																15			15	15	
14	Podnoszenie świadomości bezpieczeństwa i higieny pracy w agroturystyce		1									1							2	2	
			18									10								28	20

Tabela 37. Ciąg dalszy tabeli: Szkolenia

	15	Wybrane aspekty sprzedaży bezpośredniej i działalności w ramach MOL (Marginalne, Ograniczone, Lokalne)					3										3	3
							30											30
	16	Przetwórstwo tradycyjne sposobem na dochód w gospodarstwie																2
																		16
IV	17	Wykorzystanie technologii teleinformatycznych w życiu codziennym mieszkańców wsi							2								2	1
								14										14
	18	Organizacyjno – prawne aspekty działalności organizacji kobiecych i stowarzyszeń działających na rzecz rozwoju lokalnego					1						2				3	3
							12						21					33
	19	Rola organizacji kobiecych i stowarzyszeń w promowaniu inicjatyw na rzecz rozwoju lokalnego	1							1				1			3	3
			29							11				123				163
	20	Źródła i sposoby pozyskiwania funduszy na podwyższenie jakości życia mieszkańców wsi		1	2	3					1			2	1		10	11
				14	18	46				11				22	8			119
V	21	Innowacyjne technologie ekologiczne wpływające na poprawę środowiska i wizerunku wsi																1
																		10
	22	Recykling na co dzień czyli segregowanie odpadów nie jest trudne					1										1	2
							10											10
	23	Kształtowanie wizerunku wsi w nawiązaniu do tradycji regionu																1
																		7

Tabela 37. Ciąg dalszy tabeli: Szkolenia

	24	Asortyment materiału roślinnego do ogrodów wiejskich							1		1				1		3	5	
									13		7					19		39	51
	25	Projektowanie ogrodów wiejskich pod kątem rekreacji domowników			1	1			1								3	3	
					15	10			8									33	30
VI	26	Zioła w kuracjach zdrowotnych		1			1		1	1		2					6	7	
				11			13		19	27		24						94	66
	27	Profilaktyka chorób kobiecych				1		1			2						4	5	
						24		18			26							68	46
	28	Zapobieganie zatruciom pokarmowym			1				1								2	2	
					7				16									23	25
	29	Zasady zdrowego stylu życia		1		1			2	1							5	4	
				10		11			22	19								62	42
Razem wykonanie			7	11	8	14	20	10	10	11	9	8	8		13	15	1	144	
Razem plan			83	135	94	204	258	106	87	155	113	76	124		178	367	8	1981	
Razem plan			2	10	8	9	20	10	9	11	9	8	8	10	8	19	2	143	
Razem plan			10	100	111	92	200	100	90	110	90	80	64	81	80	200	20	1428	
SEMINARIA																			
IV	1.	Powiatowe Forum Kobiet		1						1						1		3	1
				300						52							90		442
II	2.	Seminarium wyjazdowe		1										1				2	3
				44											25				69
III					1								1				2	3	
IV						27								21				48	60
					1								1						2
V					1								1					2	3
					24								19						43
				1		1		1		1			2		1			7	3
				34		13			29		12			78		26			192

Tabela 37. Ciąg dalszy tabeli: Szkolenia

V	3.	Warsztaty florystyczne													1	1	2	1
															10	16	26	10
INNE																		
IV	1.	Pogadanki	2														2	
			60															60
VI								1	1								2	
								13	5								18	
VI	2.	Prelekcje	4														4	
			178															178
Razem wykonanie			6	3	1	2		1		3	1		3		3	2	1	26
			238	378	24	40		29		77	5		97		72	100	16	1076
Razem plan				2	2	1		2	2					1	4			14
				40	40	20		50	80					20	70			320

2.5. Działalność informacyjna i promocyjna

Zajmuje ważne miejsce w działalności działu PWGDiA. Prowadzona jest głównie poprzez organizację przedsięwzięć o charakterze masowym, jak: konkursy i wystawy. A także poprzez stronę www.sodr.pl, wydawnictwa i publikacje ŚODR.

Do kluczowych należy zaliczyć:

- zorganizowanie 2 konkursów o zasięgu wojewódzkim oraz 7 konkursów o zasięgu powiatowym, popularyzujących oraz promujących dziedzictwo kulinarne regionu świętokrzyskiego oraz produkt agroturystyczny,
- zorganizowanie w terenie 15 wystaw promujących działalność ŚODR, produkt turystyczny i regionalny,
- opracowanie 51 artykułów do „Aktualności Rolniczych” i informacji na stronę internetową ŚODR dotyczących wydarzeń w regionie będących udziałem specjalistek PWGDiA,
- opracowanie 5 broszur i ulotek:
 - „Produkty tradycyjne regionu świętokrzyskiego”,
 - „Nasze kulinarne dziedzictwo – smaki regionów 2010”,
 - „Przetwory na zimę”,
 - „Zioła i przyprawy w żywieniu”,
 - „Zagospodarowanie zagrody wiejskiej pod usługi agroturystyczne,
 - „Pieniądze na agroturystykę”.
- prowadzenie promocji produktów regionalnych zidentyfikowanych w ramach konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo– Smaki Regionów” na przestrzeni lat 2000 – 2010 poprzez stronę internetową ŚODR, prezentacje podczas festynów, dożynek i kiermaszów oraz poprzez media,
- promocja walorów turystycznych regionu świętokrzyskiego wraz z ofertą bazy agroturystycznej poprzez stronę internetową ŚODR.

2.6. Inne zadania, np. konkursy, olimpiady, wystawy.

Tabela 38. Inne formy działalności (wystawy, konkursy, olimpiady i itp.)

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko – Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2009	
WYSTAWY																				
II	1.	Jarmark „Świętokrzyskie Smaki”															1	1	1	
	2.	Regionalny kiermasz świąteczny							1									2000	2000	2000
III	3.	XIII Wiosenna Wystawa Ogrodnicza														1		1	1	
	4.	Inne wystawy		2	1	3			4	2					4			16	21	
				150	300	300			200	100					400			1450	2100	
KONKURSY																				
II	1.	Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów															1	1	1	
	2.	Świętokrzyski konkurs na nalewkę miodową i miód pitny															1	1	1	
	3.	Tradycje kulinarne na sędziszowskim stole			1													100	100	100
	4.	Inne konkursy (współorganizacja)		1									1		1	1			4	
				20								20		20	20			80		
III	5.	Piękne i bezpieczne gospodarstwo agroturystyczne															1	1	1	
																	150	150	150	

Tabela 38. Ciąg dalszy tabeli: Inne formy działalności (wystawy, konkursy, olimpiady i itp.)

VI	6.	Jak zachować zdrowie i bezpieczeństwo na WSi (współorganizacja)			1		2										3			
					7		8												15	
Razem wykonanie				3	3		5		5	2			1		5	2	4	30*		
				180	407		308		700	100			20		420	520	4250	6895		
Razem plan				1	5	1	1	2	4	1	1	1	1	1	4	2	4		29	
				100	500	100	100	200	1200	100	100	100	100	100	100	400	4250		7 950	
INNE*																				
I	1.	Wnioski o płatności bezpośrednie	96	72	70	58	367	152	114	82	102	166	136		144			1559	942	
	2.	Inne wnioski		57	47	43	6	97	10	99	19	1	62		63	7		511	143	
II	3.	Wnioski o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych	1	1	2	1	5	1	1	1	4	1	2	1	2	2	1	26	25	
II	4.	Artykuły prasowe				1	4		1		1		1			1	2	11	2	
III						1	1									1	1	1	5	3
IV			3	1							2						2	4	12	5
V						1							11						12	13
VI			3	1	1						1	1						4	11	4
II	5.	Wydawnictwa															2	2		
III																1		1	1	
VI																	2	2	4	
Razem wykonanie			103	132	120	105	383	250	126	185	127	179	201	1	210	14	16	2152		
Razem plan			2	7	10	6	18	7	6	6	6	7	9	6	6	11	6		1 142	

* Nie zrealizowano z przyczyn niezależnych od ŚODR

2.7. Zbiorcze zestawienie realizowanych w 2010 r. zadań.

- bloki programowe – tematy – 6
- doradztwo indywidualne – 5 552 porad
- doradztwo grupowe – 155 dla 674 osób
- pokazy – 55 dla 619 osób
- szkolenia (w tym seminaria, seminaria wyjazdowe, warsztaty florystyczne, pogadanki i prelekcje) – 170 dla 3057 osób
- wystawy - 19 dla 4450 osób
- konkursy - 11 dla 2445 osób
- wnioski obszarowe - 1 559
- inne wnioski z PROW - 511
- wnioski produktów na Listę Produktów Tradycyjnych - 26
- artykuły - 51
- wydawnictwa - 5

3. Współpraca z instytucjami i organizacjami

Przyjęte do realizacji zadania z zakresu PWGDIA mogły zostać zrealizowane dzięki współpracy z partnerami społecznymi jak: Koła Gospodyń Wiejskich , stowarzyszenia agroturystyczne oraz starostwa i urzędy gmin oraz instytucje działające na rzecz wsi i rolnictwa.

Do najważniejszych inicjatyw partnerskich należały :

- organizacja konkursu wojewódzkiego „Nasze Kulinarne Dziedzictwo– Smaki Regionów” – z Urzędem Marszałkowskim i Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego w Warszawie,
- organizacja konkursu wojewódzkiego „Piękne i bezpieczne gospodarstwo agroturystyczne” – ze Świętokrzyską Izbą Rolniczą, Państwową Inspekcją Pracy w Kielcach, KRUS Oddział w Kielcach, Świętokrzyską Federacją Agroturystyki i Turystyki Wiejskiej „Ziemia Świętokrzyska” oraz PZU Oddział Kielce,
- Forum Kobiet – ze Starostwami Powiatowymi we Włoszczowie i Kazimierzy Wielkiej oraz Urzędem Gminy i Gminnym Ośrodkiem Kultury w Koprzywnicy,

- zebranie materiałów i opracowanie broszury o produktach tradycyjnych województwa świętokrzyskiego – zadanie zlecone przez Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego,
- organizacja wystaw i kiermaszów w regionie promujących produkt lokalny z Kołami Gospodyń Wiejskich, LGD, stowarzyszeniami agroturystycznymi oraz urzędami gmin i starostwami powiatowymi.

W skali województwa współpracowano z ponad 200 Kołami Gospodyń Wiejskich, około 300 gospodarstwami agroturystycznymi oraz 34 Klubami 4H, a także z Ośrodkiem Promowania Przedsiębiorczości w Sandomierzu przy opracowaniu programu „Góry Świętokrzyskie naszą przyszłością”.

Współpracowano również z Centrum Doradztwa Rolniczego O/ w Krakowie i Radomiu w projektach edukacyjnym dla doradców „Funkcjonowanie agroturystycznych gospodarstw edukacyjnych we Francji” oraz „Przetwórstwo surowców rolniczych na poziomie gospodarstwa – przykłady z Austrii i Włoch”.

EKONOMIKA

1. Wprowadzenie

W 2010 roku działalność w zakresie ekonomiki koncentrowała się na następujących zagadnieniach:

- doradztwo dla rolników w wykorzystaniu funduszy strukturalnych ujętych w PROW 2007-2013 oraz w ramach płatności bezpośrednich,
- koordynacja działań związanych z kredytami na obszarach wiejskich w zakresie obsługi rolników ubiegających się o uzyskanie kredytów preferencyjnych,
- wdrażanie rachunkowości rolniczej w ramach PL FADN,
- doradztwo ekonomiczno-organizacyjne dla rolników, grup producenckich oraz innych podmiotów i instytucji w zakresie przedsiębiorczości na terenach wiejskich,
- zbieranie, opracowanie i przekazywanie informacji w zakresie ekonomiki oraz ich publikacja w wydawnictwach ŚODR,
- zbieranie i analiza danych o cenach rynkowych produktów rolnych i środkach do produkcji rolniczej,
- prowadzenie doradztwa dla rolników podejmujących wspólne działania w zakresie organizacji grup producenckich,
- prowadzenie szkoleń oraz innych form działalności,
- doradztwo dla rolników w zakresie zasady wzajemnej zgodności.

2. Realizacja zadań

W roku 2010 zostały uruchomione kolejne działania w ramach PROW 2007–2013. Koordynowano wdrażanie działań dotyczących „młodego rolnika”, „różnicowania działalności rolniczej”, „mikroprzedsiębiorstw”, „przywracania potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych” oraz „modernizacji gospodarstw”.

Nadal rolnicy mogli korzystać z kredytów preferencyjnych, ale zainteresowanie na początku roku było niewielkie.

Na bieżąco były opracowywane /dla potrzeb Wojewódzkiej Komisji ds. Klęsk Żywiolowych/ kalkulacje poniesionych nakładów w uprawach, które znalazły się na terenach występowania klęsk żywiolowych.

Systematycznie opracowywano i przekazywano codzienne meldunki z targowisk do Radia Kielce. Co tydzień przekazywano do Departamentu Rynków Rolnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi informacje z wybranych targowisk dotyczące podaży, popytu, cen w ramach Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej. Kontynuowano współpracę z „Rzeczpospolitą” w zakresie informacji z wybranych targowisk i punktów skupu dla portalu www.farmer.pl. Zestawienia cen targowiskowych przekazywano także zainteresowanym osobom i instytucjom.

W okresie sprawozdawczym specjaliści uczestniczyli w zebraniach członków grup producenckich oraz posiedzeniach zarządów. Doradztwo dotyczyło możliwości uzyskania wsparcia z PROW 2007–2013 oraz warunków, jakie trzeba spełnić, aby zostać wpisanym do rejestru marszałka. Przygotowano również 2 wnioski do ARiMR o dofinansowanie kosztów działalności administracyjnej, 2 wnioski dotyczące rozliczenia kosztów działalności administracyjnej i 1 plan rozwoju grupy.

W roku 2010 rachunkowość w systemie Polski FADN prowadzono:

- w ramach zakończenia roku 2009 w 350 gospodarstwach,
- w ramach zbierania danych rachunkowych w 2010 roku w 320 gospodarstwach rolnych.

Uczestniczono w warsztatach szkoleniowo–organizacyjnych dla koordynatorów FADN.

Prowadzono działalność informacyjną:

1. W 2010 roku uczestniczono w 3 audycjach radiowych na temat programu PROW na lata 2007–2013 oraz grup producenckich .
2. Przygotowano i opublikowano 21 artykułów do „Aktualności Rolniczych” oraz 12 meldunków o cenach na terenie województwa świętokrzyskiego.
3. Opracowano/wznowiono 11 broszur i ulotek z zakresu ekonomiki.

4. Na bieżąco śledzono zmiany do ustaw i rozporządzeń dotyczących rolnictwa (ustawa o ubezpieczeniach rolniczych, o ustroju rolnym, PROW, itp.). Wszystkie zmiany przekazywane były dla doradców.

Ponadto koordynowano działania związane z promocją polskich producentów żywności poprzez udział w organizacji konkursów:

- „Sposób na sukces”,
- „Agro Polska”,
- „Przyjazna Wieś”.

Zbiorcze zestawienie realizowanych w 2010 r. zadań przedstawia się następująco:

– ilość bloków tematycznych	5
– ilość porad indywidualnych	6510
– ilość porad grupowych 197, liczba uczestników	632
– liczba demonstracji	41
– ilość szkoleń 188, liczba uczestników	2566
– ilość seminariów 8, liczba uczestników	325

Szczegóły dotyczące realizacji poszczególnych zadań zawarto w części tabelarycznej – tabele nr 39 – 45.

3. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz wsi i rolnictwa

Ściśle współpracowano z ARiMR w Warszawie, Oddziałem Świętokrzyskim ARiMR oraz różnymi bankami. Na bieżąco przekazywano pracownikom terenowym zmiany w funkcjonowaniu wprowadzanych działań w ramach PROW 2007–2013.

Współdziałano z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego, Świętokrzyską Izbą Rolniczą, Wojewódzkim Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Kielcach, Instytutem Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w Warszawie oraz firmami zajmującymi się przetwórstwem rolnym.

Tabela 39. Tematyka bloków programowych

<i>Nr bloku</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Końskie</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko – Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Zakład Modliszewice</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
I	Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14	14
II	Wdrażanie instrumentów pomocy dla rolnictwa i obszarów wiejskich		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14	14
III	Wsparcie ekonomiczno–organizacyjne dla rolników, grup producentów rolnych oraz innych podmiotów		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14	14
IV	Rachunkowość rolnicza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15	15
V	Pozostałe zagadnienia nie ujęte w w/w blokach		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14	14
Razem wykonanie		1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	71	
Razem plan		1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		71

Tabela 40. Doradztwo indywidualne – ilość porad

Nr bloku	Tematyka																
		PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko– Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010
I	Doradztwo indywidualne dla rolników dotyczące pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	110	64		221	84	152	74	129	389	492	278	183	187	157	2520	1685
II	Dobór optymalnych form finansowania inwestycji w gospodarstwach rolnych	75	22		164	91	83	53	115	15	104	238	101	91	36	1188	1010
III	Doradztwo w zakresie kosztów jednostkowych produkcji wybranych produktów oraz opłacalności produkcji		54		16	95	47	27	15	11	69	66	10	43	34	487	489
	Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich – możliwości rozwoju, finansowania i promocji.		27		117	61	100	39	60	96	98	104	62	84	68	916	834
	Doradztwo w zakresie przygotowania dokumentów niezbędnych do rejestracji, planu rozwoju grupy, wpisu do rejestru marszałka oraz wniosków o uzyskanie wsparcia		17		7	16	21	12	13		4	16	13	1	12	132	291
IV	Rachunkowość rolnicza, podatek VAT oraz ubezpieczenia w rolnictwie		21		29	69	65	50	30	33	90	147	17	87	45	683	983
V	Zasada wzajemnej zgodności	25	17			46	22	50	14	34	184	71	14	86	21	584	545
Razem wykonanie		210	222	0	554	462	490	305	376	578	1041	920	400	579	373	6510	
Razem plan		234	214	490	431	455	600	202	195	280	753	1148	130	400	305		5837

Tabela 41. Doradztwo grupowe – ilość porad i ilość uczestników

Nr bloku	Tematyka															Razem wykonanie	Plan 2010
		PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko– Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Zakład Modliszewice			
I	Doradztwo dla rolników dotyczące pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	2	5		3		2	5	2	2	19	13	2		55	60	
		6	18		14		9	17	6	8	70	37	6		191	198	
II	Dobór optymalnych form finansowania inwestycji w gospodarstwach rolnych	4	6		2		2	2	2		3	17	2		40	46	
		12	34		10	1	7	7	6		8	49	6		140	156	
III	Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich – możliwości rozwoju, finansowania i promocji		4		2	3	1	1	1		2	5	2		21	26	
			21		7	1	3	7	3		6	17	6		71	88	
	Doradztwo w zakresie przygotowania dokumentów niezbędnych do rejestracji, planu rozwoju grupy, wpisu do rejestru marszałka oraz wniosków o uzyskanie wsparcia	3	4			3		5	1			6	2		24	29	
IV	Rachunkowość rolnicza, podatek VAT oraz ubezpieczenia w rolnictwie		1				1	2	5		5	2	13	4	33	45	
			3				3	6	15		17	12	30	12	98	134	
V	Zasada wzajemnej zgodności	2						8			4	9	1		24	25	
		6						27			10	18	3		64	62	
Razem wykonanie		11	20	0	7	6	6	23	11	2	33	52	22	4	197		
		33	92	0	31	2	22	79	33	8	111	151	58	12	632		
Razem plan		13	26	5	19	9	10	30	7	5	27	71	5	4		231	
		39	122	15	57	27	30	90	21	15	99	189	15	12		731	

Tabela 42. Demonstracje

<i>Nr bloku</i>	<i>Nr tematu</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko – Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
III	1	Koszty jednostkowe produkcji wybranych produktów oraz doradztwo w zakresie opłacalności produkcji.	1	2	2	3	2	1	3	2	4	12	8	1	41	41
Razem wykonanie			1	2	2	3	2	1	3	2	4	12	8	1	41	
Razem plan			1	2	2	3	2	1	3	2	4	12	8	1		41

Tabela 43. Szkolenia

Nr bloku	Nr tematu	Tematyka	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko – Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem wykonanie	Plan 2010
I	1	Możliwości pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	2	1		11	1	1	1	2	2	8	7	4	7	5	52	43
			20	17		232	40	11	9	25	20	104	52	37	146	48	761	413
II	2	Analiza kosztów produkcji wybranych produktów. Metodyka liczenia standardowej nadwyżki bezpośredniej w gospodarstwach		1		2		1	1	2		1	2	2			12	20
				18		37		7	10	16		10	14	16				128
III	3	Możliwości finansowania inwestycji w gospodarstwa rolne – kredyty preferencyjne, PROW 2007–2013		3		13		2	3	4	1	1	4	2	3		36	18
				43		299		13	34	46	17	11	43	14	53		573	175
	4	Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich – możliwości rozwoju i finansowania					1	2		1		1	2	2	1		10	14
						15	13			12		20	20	20	30		130	129
5	Organizacja i funkcjonowanie grup producentów rolnych oraz zasady pozyskiwania środków finansowych na prowadzenie działalności grup i inwestycje	2	1		2	1	1	1			1	1	2	2		8	22	21
		20	12		38	13	10	6			12	21	14	28		119	293	188

Tabela 43. Ciąg dalszy tabeli: Szkolenia

IV	6	Rachunkowość rolnicza i ubezpieczenia w rolnictwie	1	1			1	4	1	1	1	2	3	2	6		23	29
			10	19			19	44	17	13	7	19	37	19	44			248
	7	Podatek VAT w rolnictwie	1	1			1	2	1	0	0	0	1	2			9	10
			10	11			9	11	6	0	0	0	15	16			78	90
V	8	Zasada wzajemnej zgodności	1	8		2			1	3	2	3	2	2			24	6
			10	144		6			19	42	43	60	26	5			355	54
Razem wykonanie			7	16		30	5	13	9	13	7	17	23	18	17	13	188	
			70	264		612	96	109	101	154	99	245	221	155	273	167	2566	
Razem plan			8	8	8	18	7	17	10	9	5	19	25	9	14	4		161
			80	95	48	180	70	170	100	90	50	154	206	82	140	32		1497

Tabela 44. Kursy i seminaria

<i>Nr bloku</i>	<i>Nr tematu</i>	<i>Tematyka</i>	<i>Zakład Modliszewice</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
I	1	Warunki udzielania pomocy dla rolników i mieszkańców terenów wiejskich w ramach PROW na lata 2007–2013, z uwzględnieniem aktualnych przepisów podatkowych	3	3	1
			105	105	30
IV	2	Wdrażanie systemu PL FADN	4	4	1
			190	190	50
III	3	Przepisy organizacyjno–ekonomiczno–prawne w zakresie prowadzenia przez rolników wspólnej działalności w ramach grup producenckich	1	1	1
			30	30	30
Razem wykonanie			8	8	
			325	325	
Razem plan			3		3
			110		110

Tabela 45. Inne formy działalności (wystawy, konkursy, olimpiady i itp.)

<i>Nr bloku</i>	<i>Nr tematu</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Końskie</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko – Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Zakład Modliszewice</i>	<i>Razem wykonanie</i>	<i>Plan 2010</i>
INNE																			
I	1	Sporządzanie wniosków o dopłaty bezpośrednie		81	54		388	107	73	226	98	151	209	131	183	78	26	1805	1140
	2	Sporządzanie innych wniosków w ramach programów PROW na lata 2007–2013		17	45		67	5	3	21	2	31	16	69	38	80	9	403	416
III	3	Opracowanie planów przedsięwzięć z zakresu kredytów preferencyjnych		5			4	6				12	5	10		11		53	52
	4	Ceny targowiskowe produktów rolnych , ceny środków do produkcji, maszyn oraz produktów z zakładów przetwórczych i punktów skupu		48	29		139	32	57	40	37	68	167	49	35			701	1339
IV	5	Prowadzenie ksiąg FADN	35	37	29	9	34	20	8	22	11	21	51	66	7			350	350
		Artykuły do „Aktualności Rolniczych”							1	1		2	1			3	13	21	27

4. Wykonanie zadań z zakresu PROW 2007 – 2013

W 2010 roku doradcy Ośrodka realizowali zadania z zakresu Rozwoju Obszarów Wiejskich, a w szczególności:

- udzielali pomocy w sporządzaniu wniosków o dopłaty bezpośrednie oraz sporządzali wnioski,
- sporządzali dokumentację niezbędną do uzyskania wsparcia z innych działań PROW 2007–2013,
- prowadzili doradztwo indywidualne i grupowe dla konkretnych gospodarstw dotyczące funkcjonujących programów oraz kryteriów ubiegania się o wsparcie,
- prowadzili szkolenia z zakresu dostępnych działań PROW 2007 – 2013.

Wykonanie zadań z zakresu PROW 2007 – 2013 przez specjalistów ze wszystkich działów Ośrodka przedstawia tabela 46.

Tabela 46. Podsumowanie działalności w ramach Bloku nr I dla całego Ośrodka w 2010 roku

<i>Lp.</i>	<i>Tematyka</i>	<i>PZD Końskie</i>	<i>PZD Włoszczowa</i>	<i>PZD Jędrzejów</i>	<i>PZD Skarżysko</i>	<i>PZD Kielce</i>	<i>PZD Pińczów</i>	<i>PZD Busko – Zdrój</i>	<i>PZD Kazimierza Wielka</i>	<i>PZD Starachowice</i>	<i>PZD Ostrowiec</i>	<i>PZD Opatów</i>	<i>PZD Sandomierz</i>	<i>PZD Staszów</i>	<i>Centrum Ogrodnicze</i>	<i>Zakład Modliszewice</i>	<i>Razem</i>	<i>Plan</i>
1	Doradztwo indywidualne dla rolników dotyczące pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	614	700	543	387	1112	1337	1282	866	428	2119	2473	1562	778	2737	505	17443	9861
2	Doradztwo grupowe dla rolników dotyczące pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013	3	7	15	11	26	9	7	15	6	10	69	78	11	33		300	293
		9	32	65	37	137	25	21	46	23	40	249	299	46	190		1219	1043
3	Szkolenia „Możliwości pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013”	21	8	18	15	25	16	12	9	9	16	26	29	26	17	12	259	185
		176	85	384	232	417	253	123	141	112	259	376	279	306	266	127	3536	1763
4	Sporządzanie wniosków o dopłaty bezpośrednie	522	691	348	179	1650	650	500	780	309	904	1161	1060	721	1411	293	11179	6027
5	Sporządzanie innych wniosków w ramach działań PROW na lata 2007 – 2013	245	215	263	83	152	425	342	301	52	346	531	245	396	537	170	4303	1495

METODYKA DORADZTWA I SZKOLEŃ

1. Wstęp

Do zasadniczych zadań w zakresie Metodyki Doradztwa i Szkoleń należało:

- koordynacja pracy oraz udzielanie pomocy w realizacji zadań 13 Powiatowym Zespołem Doradczym działającym na terenie 102 gmin województwa,
- nadzorowanie procesów planowania i sprawozdawczości, doradztwa i szkolenia w ramach Systemu Zarządzania Jakością ISO,
- organizowanie i nadzorowanie przebiegu ważniejszych form szkolenia i doskonalenia zawodowego rolników, mieszkańców obszarów wiejskich, młodzieży wiejskiej oraz kadry własnej,
- informowanie zainteresowanych osób o możliwościach zdobywania i podwyższania kwalifikacji rolniczych w formach szkolnych i pozaszkolnych, a także rozwijanie współpracy ze szkołami i uczelniami rolniczymi,
- współudział i pomoc w organizacji różnego rodzaju imprez rolniczych (targi, wystawy, aukcje, konkursy, olimpiady, dożynki),
- współpraca i koordynacja pracy klubów 4H ,
- obsługa Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego – prowadzenie sekretariatu Rady.

Realizacja wymienionych wyżej zadań odbywała się przy współpracy z innymi jednostkami działającymi na rzecz rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i edukacji szczebla krajowego i wojewódzkiego.

2. Realizacja zadań

2.1. Kursy dla rolników

W Dziale Metodyki Doradztwa, Oświaty i Szkoleń gromadzona i przechowywana była podstawowa dokumentacja dotycząca realizacji szkoleń kursowych w postaci: programów kursów oraz rejestru wydanych zaświadczeń.

W 2010 roku przeprowadzono 6 kursów operatorów kombajnów zbożowych w miejscowościach:

- Gnojono – 25 osób,
- Opatów – 24 osoby,
- Pawłów – 32 osoby,
- Jędrzejów – 22 osoby,
- Włoszczowa – 18 osób,
- Mirzec – 20 osób.

Łącznie 141 osób uzyskało kwalifikacje operatora kombajnów do zbioru zbóż.

2.2. Projekt edukacyjny PROW 2007 – 2013

Realizowany na zlecenie MR i RW. W ramach projektu:

1/ Zgodnie z umową Nr BDGzp-2125A-9/10 z dnia 15.02.2010 r. zorganizowano i przeprowadzono 2 seminaria 2-dniowe „Możliwości wykorzystania PROW 2007–2013 przez rolników ze szczególnym uwzględnieniem grup producentów”. Ustalono jednakowy termin seminariów w Modliszewicach i w Sandomierzu – 07 – 08.10.2010 r. Udział wzięło 80 osób.

2/ W dniach 13.09.2010 r. do 06.10.2010 r. na terenie województwa świętokrzyskiego przeprowadzono 13 jednodniowych seminariów w miejscowościach: Staszów /13.09/, Modliszewice /15.09/, Pińczów i Sandomierz /17.09/, Jędrzejów /20.09/, Opatów /22.09/, Skarżysko Kamienna /23.09/, Kielce i Starachowice /24.09/, Skalbierz /27.09/, Ostrowiec Świętokrzyski /29.09/, Busko Zdrój /30.09/ oraz Włoszczowa /06.10/. Temat szkolenia był jednakowy we wszystkich powiatach: „Wybrane działania PROW 2007 – 2013 dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich”. Udział wzięło 522 słuchaczy.

3/ Organizowano stoiska informacyjne dot. PROW 2007 – 2013 przy okazji różnych imprez masowych. Kumulacja tego typu imprez przypada na okres 15.08. do 21.10. bieżącego roku. ŚODR Modliszewice zorganizował 22 stoiska promujące PROW 2007 – 2013 między innymi poprzez dystrybucję opracowanych materiałów informacyjnych.

4/ Opracowano treści 9 ulotek tematycznych związanych z PROW 2007–2013: Każda z ulotek została zaopatrzona w wymagane loga i wydana zgodnie z poniższym zestawieniem:

Tabela 47. Ulotki wydane w ramach Projektu edukacyjnego PROW 2007 – 2013

Lp.	Tytuł	Nakład
1.	"Modernizacja gospodarstw rolnych"	500
2.	"Renty strukturalne"	500
3.	"Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej"	500
4.	"Ułatwianie startu młodym rolnikom"	200
5.	"Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw"	500
6.	"Grupy producentów rolnych"	200
7.	"Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej"	200
8.	"Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów"	3250
9.	„Programy rolnośrodowiskowe”	500
Razem		6 350

Ulotki rozprowadzono za pośrednictwem specjalistów ŚODR w trakcie pracy doradczej, imprez rolniczych i szkoleń.

2.3. Doskonalenie zawodowe specjalistów ŚODR

W styczniu 2010 roku Centrum Doradztwa Rolniczego przedstawiło ofertę dotyczącą doskonalenia zawodowego specjalistów, z której korzystali doradcy ŚODR Modliszewice. Szkolenia specjalistów i doradców pokazuje tabela 48.

W działach merytorycznych oraz Centrum Ogrodniczym realizowano seminaria dla specjalistów branżowych w ramach doskonalenia zawodowego. z uwzględnieniem ich potrzeb.

Tabela 48. Doskonalenie zawodowe pracowników ŚODR w 2010 r. – ważniejsze kursy i seminaria

Lp.	Forma – termin	Tematyka	Ilość szkoleń – kursów	Ilość uczestników	Organizator – uwagi
1	Szkolenie internetowe z warsztatami – 10.2010 r.	Minimalne wymogi wzajemnej zgodności oraz BHP w gospodarstwie rolnym	2	15	CDR O/Kraków
2	Kurs internetowy – 24.02–23.03. 2010 r.	Rozwój Obszarów Wiejskich	1	7	CDR O/ Kraków
3	Kurs 28.06 – 03.07.2010 r.	Udział w szkoleniu na doradcę rolnośrodowiskowego	1	5	CDR Brwinów
4	Seminarium internetowe – 21.09.2010 r.	Udział doradców rolnych w realizacji lokalnych strategii rozwoju	1	5	CDR O/Kraków
5	Seminarium internetowe – 30.09.2010 r.	Udział ośrodków doradztwa rolniczego w KSOW	1	5	CDR O/Kraków
6	Warsztaty – 16 –17.09.2010 r.	Nowoczesny warsztat dziennikarza	1	2	CDR O/Poznań
7	Kurs internetowy – 11.10 – 10.11.2010 r.	Nowe przepisy w rolnictwie ekologicznym i technologii produkcji	1	15	CDR Brwinów
	Seminarium 14.12–15.12. 2010 r.	Produkcja wołowiny wysokiej jakości, system QMP oraz system jakości wieprzowiny PQS (Pork Quality System)	1	2	CDR O/ Radom
8	Seminarium 14.12. 2010 r.	Modernizacja gospodarstw rolnych w świetle obowiązujących przepisów	1	2	CDR O/ Radom
9	Szkolenie 10.02.2010 r., 23.09.2010 r., 27.10.2010 r.	Szkolenia okresowe BHP	3	79	ŚODR Modliszewice
10	Szkolenie – 07–09.2010 r.	III Ogólnopolskie Warsztaty Metodyki Doradztwa	1	1	CDR O/ Kraków
11	Seminarium – 07.12.2010 r.	Nowe rozwiązania w ekologicznej produkcji zwierzęcej	1	1	CDR Brwinów
12	Seminarium – 05 i 11. 2010 r.	Przetwórstwo mięsnych surowców ekologicznych na poziomie gospodarstwa	3	20	CDR O/ Radom
13	Seminarium – 10. 2010 r.	Organizacja i funkcjonowanie grup producenckich	1	2	CDR Brwinów
14	Seminarium – 09. 2010 r.	Produkcja sadownicza metodami ekologicznymi	1	5	ISiK Skierniewice
15	Seminarium – 09.20.2010 r.	Rośliny motylkowe w gospodarstwie ekologicznym	1	2	CDR Brwinów
16	Kurs 14–17. 09.2010 r.	ABC Grup Producentkich	1	2	CDR O/Radom
17	Seminarium – 08. 2010 r.	Aktualnie dostępne fundusze strukturalne	1	30	ŚODR Modliszewice
18	Seminarium 28.06.2010 r.	Podstawy przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, źródła finansowania, instrumenty wsparcia	1	2	CDR O/Kraków
19	Seminarium – 02.2010 r.	Elektrownie wiatrowe– zagrożenia dla ludzi	1	20	ŚODR MODliszewice
20	Seminarium 08.12.2010 r.	Zasoby i warunki współpracy ŚODR i LGD	1	37	ŚODR Modliszewice

2.4. Współpraca z klubami 4H

W 2010 roku działało 70 klubów 4H skupiających około 3000 dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich, liderów wolontariuszy, liderów ekspertów oraz sympatyków Ruchu 4H. Podczas realizacji programów edukacyjnych koncentrowano się na projektach edukacyjnych tematycznie związanych z dziedzictwem kulturowym, ekologią i ochroną środowiska, bezpieczeństwem i higieną pracy w gospodarstwach rolnych oraz z rozwojem drobnej przedsiębiorczości.

Ważniejsze przedsięwzięcia świętokrzyskich klubów 4H to:

2.4.1. Przyrodnicze Ścieżki Dydaktyczne Klubów 4H

Kontynuowano II etap programu „Kształtowanie świadomości ekologicznej i postaw proekologicznych wśród uczniów szkół wiejskich zrzeszonych w klubach 4H oraz wśród mieszkańców lokalnej społeczności województwa świętokrzyskiego – przyrodnicze ścieżki dydaktyczne”, realizowany przez 9 klubów. Projekt obejmował gminy: Górno, Bodzechów, Masłów, Krasocin, Stąporków, Kije, Busko–Zdrój i Ożarów.

Jesienią 2010 r. nastąpiło otwarcie i przekazanie w użytkowanie społeczności lokalnej, szkołom i turystom trzech przyrodniczych ścieżek dydaktycznych. Jako pierwszy 16 października zrealizował to duże przedsięwzięcie klub 4H w Nieklaniu Wielkim, gm. Stąporków. Drugie uroczyste przekazanie ścieżki przyrodniczej odbyło się 6 listopada w Bęczkowie, gm. Górno, a trzecie 7 listopada w Bodzechowie. Oddanie ścieżek dydaktycznych oraz wydanie barwnej i bardzo ciekawej publikacji było ukoronowaniem trzyletniej, ciężkiej pracy dzieci i młodzieży, liderów klubów 4H, liderów ekspertów programu oraz pracowników nauki.

Ścieżki powstały w ramach programu edukacyjnego „Kluby 4H chronią środowisko naturalne” finansowanego między innymi przez: Fundację Heifer International w Polsce Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego,

Starostwo Powiatowe w Kielcach, Urzędy Gminy Górno i Bodzechów oraz Urząd Miasta i Gminy Stąporków, nadleśnictwa, Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach oraz przez wiele innym instytucji i osób popierających tego typu działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży wiejskiej.

W ramach realizowanego programu przeprowadzono szereg szkoleń, spotkań w klubach, spotkań z liderami ekspertami programu oraz zajęć warsztatowych:

- W dniu 27 lutego 2010 roku w Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Sitkówce–Nowiny odbyło się szkolenie dla liderów klubów 4H realizatorów projektu „Kluby 4H chronią środowisko naturalne”. W spotkaniu uczestniczyli liderzy– realizatorzy I i II etapu projektu, klubowicze z Ośrodka Szkolno -Wychowawczego dla Niepełnosprawnych Ruchowo z Buska Zdroju oraz liderzy eksperci programu. Tematem wiodącym było omówienie spraw związanych z wydawnictwami promującymi ścieżki.
- W dniach 19 i 20 marca 2010 w gminach: Bodzechów, Górno oraz Stąporków odbyły się spotkania dotyczące realizacji II etapu projektu „Kluby 4H chronią środowisko naturalne”. Uczestnikami spotkań byli wójtowie, burmistrzowie, dyrektorzy szkół zaangażowanych w projekt, przedstawiciele nadleśnictw, PTTK, Fundacji Heifer International oraz sympatycy inicjatywy tworzenia ścieżek przyrodniczych na terenie gmin. Spotkanie dotyczyło jesiennych uroczystości oddania ścieżek .
- W maju i na przełomie czerwca i lipca 2010 odbyły się spotkania warsztatowe na przyrodniczych ścieżkach dydaktycznych liderów–ekspertów programu z dziećmi i liderami wolontariuszami zaangażowanymi w projekt.
- 28 maja 260 klubowiczów i liderów wolontariuszy realizatorów II etapu projektu ścieżek dydaktycznych uczestniczyło w „Dniach Owada” zorganizowanych przez Uniwersytet Rolniczy w Krakowie.

2.4.2. Konkursy klubowe

Kluby 4H uczestniczyły w konkursach wojewódzkich i ogólnokrajowych. Ich finały odbyły się:

– W dniu 29 stycznia 2010 roku w budynku Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi odbyło się podsumowanie konkursu krajowego „Nasza przyszłość z 4H” organizowanego przez Fundację Edukacyjną 4H w Polsce i Ambasadę USA w Warszawie. W konkursie brało udział 39 klubów z całej Polski, z czego 22 kluby z województwa świętokrzyskiego. 8 klubów Ziemi Świętokrzyskiej zdobyło nagrody w konkursie.

– W dniu 12 czerwca 2010 roku w Publicznej Szkole Podstawowej im. Walentego Stefańskiego w Bodzechowie odbyło się podsumowanie konkursu wojewódzkiego pod hasłem „Moje wymarzone i bezpieczne miejsce pracy”. Na spotkanie przybyło 150 klubowiczów. Na konkurs nadesłano 21 prac.

– W dniu 11 września odbyło się podsumowanie ogólnopolskiego konkursu dla młodzieży na Krajowym Zlocie Klubów 4H w Szepietowie, woj. Podlaskie zorganizowanym przez Fundację Edukacyjną 4H w Polsce. Tegoroczna akcja przebiegała pod hasłem „Asy biznesu” i dotyczyła wykorzystania zasobów i potencjału gminy do rozwoju przedsiębiorczości dzieci i młodzieży wiejskiej. Komisja Konkursowa przyznała klubowi 4H z Gimnazjum Publicznego w Sobkowie I miejsce w kraju za projekt „Ikar- Line”, a Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Marek Sawicki uhonorował klub pucharem i listem gratulacyjnym za najciekawszy pomysł wykorzystania zasobów przyrodniczych gminy do rozwoju przedsiębiorczości.

– W dniu 2 października odbyło się podsumowanie wojewódzkiego konkursu fotograficznego dla dzieci i młodzieży wiejskiej w tym zrzeszonej w klubach 4H w województwie świętokrzyskim „Przyroda w obiektywie”.

Projekt został dofinansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego. Celem Konkursu było poznawanie przyrody poprzez fotografowanie jej elementów, kształtowanie przyjaznego stosunku do niej, ćwiczenie wnikliwej obserwacji fauny i flory, poznawanie technik makrofotografii. W konkursie udział wzięło 26 Klubów 4H zgłaszając ponad 1000 zdjęć wykonanych przez 160 uczniów.

- 27 października w siedzibie Zarządu Głównego Naczelnej Organizacji Technicznej w Warszawie odbyła się Gala X Konkursu Kryształowej Koniczyny im. Edwarda Piszka, Szczepana Pieniążka i Edwarda Evansa. Laureatem konkursu z województwa świętokrzyskiego został Stanisław Jerzy Barycki. Zdobył II miejsce oraz wyróżnienie za wyjątkowe zaangażowanie w działalność na rzecz rozwijania ruchu 4H.

2.4.3. Wymiana międzynarodowa

- W dniach od 17 czerwca do 3 lipca 2010 roku już po raz trzeci przebywała w Polsce 19 osobowa grupa młodzieży i opiekunów oraz realizatorów tego przedsięwzięcia ze Stanu Indiana w USA. Program wymiany odbył się w ramach realizowanego programu „Kształtowanie świadomości ekologicznej i postaw proekologicznych wśród uczniów szkół wiejskich zrzeszonych w klubach 4–H oraz wśród mieszkańców lokalnej społeczności województwa świętokrzyskiego”.
- W dniach od 20 czerwca do 4 lipca 2010 roku po raz pierwszy przebywała w Polsce 6 osobowa grupa młodzieży i opiekun z ruchu 4H działającego w Finlandii. Natomiast 2 sierpnia grupa 5 uczniów /i opiekun/ z Publicznego Gimnazjum w Bukowie, w nagrodę za działalność w Klubie 4H, w ramach rewizyty, poleciała na jedenaście dni do Finlandii.
- W dniach 01–25 lipca w ramach ogólnopolskiej wymiany ze stanem Pensylwania zorganizowanej przez Fundację Edukacyjną 4H w Polsce, do USA wyjechała 5 osobowa grupa /wymiana liczyła tylko 16 osób z kraju/ reprezentantów województwa świętokrzyskiego, którzy promowali działalność klubów 4H oraz projekty edukacyjne realizowane przez świętokrzyskie koniczynki.

2.4.4. Pozostałe inicjatywy

- Dnia 12.02.2010 r. w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie odbyło się drugie spotkanie dotyczące przyszłości klubów 4H. Obradom przewodniczył prof. Kazimierz Wiech współpracujący z klubami od 1996 roku. Celem spotkania była debata nad rozwojem działalności klubów 4H

w Polsce, poprzez wytyczenie takich kierunków działań, które zapewniłyby wsparcie i rozkwit tej, jakże potrzebnej formy edukacyjnej dla dzieci i młodzieży na obszarach wiejskich.

– 22 kwietnia 2010 roku w Szkole Podstawowej w Dobrzeszowie, gmina Łopuszno odbył się Konkurs Ekologiczny Klubów 4H. W Konkursie uczestniczyły kluby z gmin Łopuszno i Krasocin. Imprezę połączono z uroczystością poświęconą obchodzoną po raz czterdziesty na świecie, a w Polsce dwudziesty „Dniem Ziemi”.

– W dniu 26 maja 2010 roku w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie odbyło się seminarium pod hasłem „Edukacja dzieci i młodzieży inwestycją w przyszłość” zorganizowane przez Ambasadę Amerykańską i Biuro Rolne w Warszawie, Konsulat Generalny w Krakowie, Uniwersytet Rolniczy oraz Fundację Heifer International Poland. W seminarium uczestniczyli przedstawiciele z siedmiu południowych województw Polski, na obszarach których działają kluby 4H.

– Klubowicze uczestniczyli w Dniach Otwartych Dni w Modliszewicach w dniu 27 czerwca 2010 r. Przygotowali wystawę prac manualnych i fotograficznych promującą programy edukacyjne realizowane przez świętokrzyskie kluby 4H

– Krajowe Stowarzyszenie Pomocy Szkole zorganizowało wypoczynek dla dzieci zrzeszonych w Klubach 4H Ziemi Świętokrzyskiej w Łebie. W tym roku uczestniczyli klubowicze z Bęczkowa, Buska Zdroju, Sitkówki – Nowin oraz po raz pierwszy dzieci rolników z Gminy Morawica, uczestniczących w projekcie zwierzęcym Fundacji Heifer International

– Kluby 4H z Nowin i Sobkowa uczestniczyły w Uniwersytecie dla Młodzieży na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie. Przez dwa dni – tj. 19 i 22 listopada br. młodzież szkół ponadgimnazjalnych województwa małopolskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego uczestniczyła w cyklu wykładów zorganizowanych przez Uniwersytet Rolniczy, w ramach „Uniwersytetu dla Młodzieży”. Słuchacze poznali m.in. tajniki biotechnologii wykorzystywanej w ogrodnictwie oraz liczne ciekawostki przyrodnicze. Projekt „Uniwersytetu dla Młodzieży” zainicjował prof. Kazimierz Wiech, twórca „Dni Owada”. Inicjatywa prowadzona jest już od 13 lat.

- W gmachu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Warszawie, 14 grudnia 2010 roku, odbyło się spotkanie delegacji klubów 4H z całego kraju z Księdzem Kardynałem Józefem Glempem. Organizatorem uroczystego spotkania była Fundacja Edukacyjna 4H w Polsce. Uroczystość przebiegała pod hasłem „Kultura chrześcijańska w tradycji i historii wsi polskiej”. W spotkaniu brali udział klubowicze oraz liderzy wolontariusze z gminy Ożarów.
- Kluby 4H brały udział w wielu innych inicjatywach, tj. krajowej akcji „Sprzątanie Świata” w ramach „Dni Ziemi”. Uczestniczyły także w różnych przedsięwzięciach dla społeczności lokalnych (Dzień Babci, Mamy, Dziadka, Seniora, Jasełka Bożonarodzeniowe, kiermasze, dożynki itp.).
- Swoją obecność kluby 4H Ziemi Świętokrzyskiej zaznaczyły również, biorąc udział w imprezach wojewódzkich, powiatowych i gminnych, promując na zorganizowanych wystawach programy edukacyjne z zakresu przedsiębiorczości i rękodzielnictwa ludowego oraz regionalne programy artystyczne.
- Pod potrzeby realizowanych przedsięwzięć opracowane i wydane zostały ulotki i broszury w formie kolejnych programów edukacyjnych dla klubów 4H.

Publikacje w prasie regionalnej i lokalnej, miesięczniku „Aktualności Rolnicze” oraz na stronie internetowej ŚODR przyczyniły się do promocji i rozwoju Ruchu 4H na Ziemi Świętokrzyskiej.

2.4.5. Współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi Ruch 4H

Uczestnictwo członków klubów 4H i liderów wolontariuszy w szkoleniach, pokazach, seminariach wyjazdowych, spotkaniach międzyklubowych o zasięgu wojewódzkim i ogólnopolskim, wymiana programów i doświadczeń związanych z ich realizacją zapewniło zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych w działalności klubowej. Przedsięwzięcia edukacyjne wspierali współrealizatorzy programów edukacyjnych – pracownicy:

- Uniwersytetu Rolniczego z Krakowa,
- Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego,
- Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego,
- Fundacji Heifer International przedstawicielstwo w Polsce,
- Fundacji Edukacyjnej 4H w Polsce,
- Muzeum Wsi Kieleckiej,
- Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowy Inspektorat w Kielcach,
- Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Kielcach,
- Wojewódzkiego Domu Kultury,
- Ambasady Amerykańskiej,
- urzędów gmin, miast i gmin,
- starostw powiatowych.

2.4.6. Zestawienie klubów 4H na terenie poszczególnych powiatów

Końskie	15	Busko	6
Włoszczowa	7	Starachowice	2
Jędrzejów	3	Ostrowiec Świętokrzyski	4
Skarżysko Kam.	2	Opatów	2
Kielce	16	Sandomierz	6
Pińczów	3	Staszów	4

Razem: 70 klubów 4H

WYDAWNICTWA I INFORMACJA

1. Wstęp

W dzisiejszej sytuacji zarówno ekonomicznej, jak i kulturowej informacja zyskuje coraz większe znaczenie. Informacja rolnicza powinna być: aktualna, rzetelna, wyczerpująca i łatwo dostępna. Chodzi oczywiście o cenny czas i najlepsze jego wykorzystanie. Szybkość uzyskania informacji determinuje późniejsze jej wykorzystanie.

W branży rolniczej już nie tylko nowinki technologiczne dotyczące produkcji są podstawową informacją. Teraz na plan pierwszy wysuwa się znajomość perspektyw finansowych związanych zwłaszcza z programami unijnymi PROW 2007-2013, tzn. rozpoznanie ścieżek dostępu i funkcjonowania programów. Nie mniej ważne są zagrożenia, jakie niosą zmiany cywilizacyjne, a w tym te najważniejsze – środowiska przyrodniczego i związane z żywnością. Jednakże bez względu na to, czy informacja jest technologiczna, ekonomiczna czy marketingowa przybiera różne formy. Nie jest to już tylko obraz i słowo drukowane, ale również rejestrowane na elektronicznych nośnikach i publikowane w internecie. Wymienione formy brane są pod uwagę przy realizacji zadań po to, by iść z duchem czasu oraz w sposób zachęcający podawać informację, a zatem skutecznie wypełniać swoją rolę.

2. Realizacja zadań

Podstawowe zadania to:

1. przygotowanie oraz druk wydawnictw własnych,
2. przygotowanie informacji na stronę internetową,
3. prowadzenie biblioteki zakładowej.

W 2010 roku wydawany był periodyk – „Aktualności Rolnicze”, który jest miesięcznikiem. Publikowano w nim artykuły z zakresu technologii produkcji

i doświadczalnictwa, ekonomiki i przedsiębiorczości, marketingu produktów rolnych, ekologii, aktualne zalecenia dla producentów rolnych, istotne wydarzenia z regionu oraz prezentowano ciekawe rozwiązania gospodarcze i technologiczne, programy unijne. Ponadto włączone były, podobnie jak w roku ubiegłym, zagadnienia dotyczące produkcji ogrodniczej redagowane przez specjalistów „Centrum Ogrodniczego”.

Nakład miesięczny „Aktualności Rolniczych” – 2500 - 2600 egz.

Ponadto działalność informacyjno-wydawnicza Ośrodka polegała na:

- wydawaniu broszur, ulotek obejmujących swym zakresem wiedzę technologiczną, ekonomiczną, ekologiczną, marketingową oraz z zakresu nowych inicjatyw i programów pomocowych, przydatną rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich,
- wydawaniu i dystrybucji materiałów promujących region świętokrzyski w formie folderów i plakatów, przewodników oraz innych materiałów informacyjnych i szkoleniowych, instrukcji, druków itp.,
- promocji Ośrodka poprzez przygotowanie elementów graficznych na imprezy rolnicze, tj. „Dni Otwartych Drzwi”, targi, kiermasze, wystawy, dożynki,
- współdziałaniu z instytucjami i uczelniami rolniczymi, samorządowymi oraz innymi jednostkami pracującymi na rzecz rolnictwa oraz mediami,
- prowadzeniu odpłatnej działalności wydawniczej, reklamowej i drukarskiej.

Działalność wydawniczą Ośrodka obrazują tabele nr 49 i 50.

Tabela 49. Wydawnictwa ŚODR Modliszewice w 2010 roku

Lp.	Tytuł	Rodzaj	Imię i nazwisko autora	Format	Nakład
Produkcja roślinna i zwierzęca					
1	Agrotechnika rzepaku ozimego	B	Piotr Witczak	A5	100
2	Metody zwiększania żyzności gleby	B	Krzysztof Domagała	A5	100
3	Bezpieczne stosowanie środków ochrony	B	Krzysztof Domagała	A5	100
4	Bezpieczne dla pszczół stosowanie środków ochrony roślin	B	Krzysztof Domagała	A5	100
5	Groch - agrotechnika		Krzysztof Domagała	A5	50
6	Fuzariozy zbóż	U	Krzysztof Domagała	A5	40
7	Łubin żółty - agrotechnika	B	Krzysztof Domagała	A5	25
8	Przewodnik po polu	B	Praca zbiorowa	A5	50
9	Szkodniki zbóż	B	Krzysztof Domagała	A5	50
10	Katalog zwierząt hodowlanych	B	Praca zbiorowa	A5	60
11	Katalog bydła mlecznego	B	Praca zbiorowa	A5	60
12	Wskaźniki prawidłowego żywienia i użytkowania krów	B	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	100
13	Rozród bydła	B	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	50
14	Planowanie produkcji mleka w dobie kwot mlecznych	B	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	50
15	Wymagania dotyczące utrzymania bydła	B	Grażyna Bukowska	A5	100
16	Zioła w żywieniu trzody chlewnej		Małgorzata Duda	A5	50
17	Bioasekuracja w produkcji trzody chlewnej	B	Małgorzata Duda	A5	50
18	Nowości hodowlane – zboża ozime i jare	B	Krystyna Klimont	A5	100
Ekologia i ochrona środowiska					
19	Stan i perspektywy rozwoju gospodarstwa ekologicznego	B	Marian Szałda	A5	40
20	Świętokrzyskie gospodarstwa ekologiczne	B	Marian Szałda	A5	500
21	Programy rolnośrodowiskowe	B	Marian Szałda	A5	500
22	Wybieramy najlepsze gospodarstwa ekologiczne	B	Marian Szałda	A5	500
23	Nowe środki ochrony roślin	B	Ewa Żak	A5	100
24	Ekologiczna uprawa niskotowarowych roślin sadowniczych	B	Marta Ośka	A5	100
25	Środki ochrony roślin i nawozy dopuszczalne do stosowania w rolnictwie ekologicznym	B	Praca zbiorowa pod red. Marka Śliwy	A5	200

26	Prawidłowe zagospodarowanie nawozów naturalnych w gospodarstwie ekologicznym	B	Marta Ośka	A5	100
27	Prawidłowe zagospodarowanie nawozów naturalnych w gospodarstwie ekologicznym	B	Marta Ośka	A5	100
Przedsiębiorczość, wiejskie gospodarstwo domowe i agroturystyka					
28	Produkty tradycyjne regionu świętokrzyskiego	B	Teresa Wąsik	A5	500
29	Zioła i przyprawy w żywieniu	B	Anna Michalska	A5	100
30	Przetwory na zimę	B	Anna Michalska	A5	100
31	Zagospodarowanie zagrody wiejskiej pod potrzeby agroturystyczne	B	Monika Bernaś	A 5	100
Ekonomika					
32	Nowe zasady naboru i oceny wniosków na modernizację gospodarstw.	U	Alina Lisowska	A5	100
33	Formy wsparcia, opodatkowania i ubezpieczenia społecznego działalności gospodarczej na wsi.	B	Tadeusz Podczasi	A5	100
34	Analiza wyników gospodarstw prowadzących rachunkowość	B	Wanda Rosińska	A5	100
35	Kredyty preferencyjne z dopłat ARiMR	U	Wojciech Łabętowicz	A5	100
36	Relacje cen produktów rolnych	B	Ryszard Śmiechowski	A5	100
37	Ceny środków do produkcji i usług rolniczych w 2009 roku	U	Ryszard Śmiechowski	A5	100
38	Kalkulacje opłacalności produkcji rolnej 2009 r.	B	Krzysztof Wrzosek	A5	130
39	Relacje cen płodów rolnych w 2009 r.	B	Krzysztof Wrzosek	A5	100
40	Grupy producentów rolnych	B	Wojciech Łabętowicz	A5	200
41	Zwiększenie wartości danej podstawowej produkcji	B	Wojciech Łabętowicz	A5	200
42	Zasady otrzymywania dopłat bezpośrednich a obowiązek spełnienia przez gospodarstwo zasad wzajemnej zgodności ze szczególnym uwzględnieniem programów zwalczania chorób zakaźnych	B	Praca zbiorowa	A4	4400
Produkcja ogrodnicza					
43	Kilka praktycznych uwag do przerzedzania zawiązków jabłoni i grusz	B	Adam Fura	A5	40
Inne					
44	Porady dla powodzian	B	Praca zbiorowa	A5	500
45	Katalog wystawców	B	Praca zbiorowa	A5	60
46	Konkurs „Przyjazna wieś”	B	Stanisław Dereziński	A5	500
47	Folder reklamowy ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego	F	Barbara Czwaro		100

Tabela 50. Wydawnictwa ŚODR Modliszewice w 2010 roku - wznowienia

Lp.	Tytuł	Rodzaj	Imię i nazwisko autora	Format	Nakład
Produkcja roślinna i zwierzęca					
1	Przydomowy chów indyków	B	Jolanta Sroka	A5	20
2	Choroby i szkodniki traw	B	Krystyna Chrabąszcz	A5	21
3	Uprawa ziemniaków z uwzględnieniem użytkowania	B	Grzegorz Klusek	A5	21
4	Produkcja mleka w dobie silnej konkurencji	B	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	70
5	Prawidłowy zbiór i wykorzystywanie kukurydzy w żywieniu bydła	U	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	50
6	ABC chowu bydła mięsnego	B	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	30
7	Nowe technologie chowu owiec i bydła mięsnego	B	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	30
8	Rośliny strączkowe w żywieniu trzody chlewnej	B	Małgorzata Duda	A5	50
9	Poprawa płodności i wydajności krów wysokomlecznych	B	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	30
10	Kompleksowa ochrona ziemniaków	B	Grzegorz Klusek	A5	70
11	Zalecenia agrotechniczne w uprawie pszenicy jarej	B	Katarzyna Reniec	A5	40
12	Odnawianie użytków zielonych	B	Krystyna Chrabąszcz	A5	80
13	Sadzeniaki i jeszcze raz sadzeniaki	B	Grzegorz Klusek	A5	90
14	Ziemniaki na wczesny zbiór	B	Grzegorz Klusek	A5	80
15	Praktyczne porady dla hodowców ryb w wodach śródlądowych	U	Andrzej Lipka	A5	60
16	Hodowla ryb w małych zbiornikach wodnych	B	Grzegorz Klusek	A5	40
17	Biopaliwa ciekłe	B	Krzysztof Domagała	A5	40
18	Mikroelementy i ich znaczenie	B	Krzysztof Domagała	A5	20
19	Adiuwanty i ich stosowanie	U	Krzysztof Domagała	A5	10
20	Nawozy naturalne i ich stosowanie	B	Krzysztof Domagała	A5	20
21	ABC kiszonki wysokiej jakości	B	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	70
22	Profilaktyka w chowie drobiu	U	Bogusław Wiaderny	A5	60
23	Chów gęsi	B	Jolanta Sroka	A5	20
24	Użytkowanie nieśne kur w gospodarstwie przydomowym	U	Bogusław Wiaderny	A5	21
25	Mineralne i witaminowe żywienie świń	B	Władysław Mazur	A5	20
26	Chów owiec i poprawa opłacalności	U	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	20
27	Doceńmy jagnięcinę, wołowinę ras bydła mięsnego, owiec i kóz	B	Krystyna Wieczorkiewicz	A5	120

28	Chów kuropatw	U	Bogusław Wiaderny	A5	20
29	Chów kaczek piżmowych i mieszańców	U	Bogusław Wiaderny	A5	21
30	Biegunki u prosiąt zawsze groźne	U	Władysław Mazur	A5	30
31	Przechowywanie nawozów naturalnych	B	Grażyna Bukowska	A5	20
32	Uprawa grochu na nasiona	U	Halina Gilewska	A5	100
33	Praktyczne wskazówki dla rolnictwa ekologicznego Preparaty roślinne	B	Marta Ośka	A5	100
34	Ekologiczna uprawa porzeczki czarnej	U	Marek Śliwa	A5	100
Ekologia i ochrona środowiska					
35	Uprawa ziół w gospodarstwie ekologicznym	B	Marian Szałda, Małgorzata Kloczkowska	A5	21
36	Ekologiczna uprawa ogórka	B	Marian Szałda	A5	40
37	Uprawa porzeczki metodami ekologicznymi	B	Marian Szałda	A5	40
38	Uprawa poplonów w gospodarstwie ekologicznym	B	Marian Szałda	A5	20
39	Uprawa malin metodami ekologicznymi	B	Marian Szałda	A5	50
40	Ekologiczny chów trzody chlewnej	B	Marta Ośka	A5	100
41	Uprawa pomidorów metodami ekologicznymi	B	Marta Ośka	A5	100
42	Ekologiczna uprawa marchwi na nasiona	B	Marta Ośka	A5	100
43	Ekologiczna uprawa truskawki	U	Marian Szałda	A5	100
Przedsiębiorczość, wiejskie gospodarstwo domowe i agroturystyka					
44	Truskawka Faworytka – smak legendy	B	Małgorzata Donoch	A5	95
45	Trochę tradycji w kuchni	B	Anna Binkowska	A5	70
46	Wypieki domowe na różną okazję	B	Anna Binkowska, Teresa Wąsik, Justyna Wójcik	A5	40
47	Domowe nalewki	B	Teresa Wąsik	A5	60
48	Praktyczne wskazówki rozpoczęcia działalności agroturystycznej	B	Lidia Tomaszewska	A5	60
49	Kategoryzacja bazy noclegowej	B	Lidia Tomaszewska	A5	50
50	Przyjęcia okolicznościowe. Propozycje kulinarne	B	Teresa Wąsik J. Świątek	A5	50
51	Ciasta i desery w pięć minut	B	Anna Michalska	A5	50
52	Jak sprzedać produkt tradycyjny	B	Teresa Wąsik	A5	60
53	Ryby o każdej porze roku	B	Teresa Wąsik	A5	30

54	Zioła jako element dekoracyjny ogrodów	B	Agnieszka Pietrzak	A5	30
55	Fasola Jaś. Perła Poniżdzia (2004 r.)	B	Małgorzata Donoch	A5	30
56	Surówki i sałatki – zdrowie na talerzu	B	Teresa Wąsik	A5	50
57	Słodkie przysmaki	B	Teresa Wąsik	A5	70
58	Organizacja bazy żywieniowej i żywienie turystów	B	Monika Bernaś	A5	100
Ekonomika					
59	Korzystanie z usług doradczych	B	Grażyna Bukowska	A5	3250
60	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	B	Jarosław Nowak	A5	500
61	Grupy producentów rolnych – warunki uznawania organizacji producenckich i warunki wsparcia finansowego w ramach programów UE	B	Wojciech Łabętowicz	A5	200
62	Ułatwianie startu młodym rolnikom	U	Jarosław Nowak	A5	200
63	Modernizacja gospodarstw rolnych	U	Jarosław Nowak	A5	500
64	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	U	Jarosław Nowak	A5	500
65	Renty strukturalne	U	Jarosław Nowak	A5	500
66	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	U	Jarosław Nowak	A5	500
Kluby 4H					
67	Podróż po rejonie Kazanów – Końskie - Kielce	B	E. Iliska J. Owczarek	A5	5
68	Polskie dania dla Europy – Młody Mistrz Wypieku	B	Praca zbiorowa	A5	5
69	Świadomy dziedzictwa przyrody i kultury - przetrwam	B	L. Banaszak J. Stępień	A5	5
70	Mała gospośnia	U	Anna Binkowska	A5	5
71	Grzymałów Gmina Mniów – zapraszamy na szlak turystyczny	B	Praca zbiorowa (4H)	A5	5
72	Chów kóz w małych gospodarstwach	B	K. Krakowiak	A5	5
73	Podstawy szycia ręcznego	U	Elżbieta Giermak	A5	5
74	Podstawy dziewiarstwa ręcznego	U	Elżbieta Giermak	A5	5
75	Dziedzictwo kulturowe regionu. Najstarsza potrawa regionalna	B	Prac. zbiorowa	A5	5
76	Ścieżki historyczno-przyrodnicze po najbliższej okolicy Brzezin Gm. Mniów	B	M. Zajadło, B. Podgajna, J. Janic	A5	5
77	Inwestujemy już teraz w przyszłość – kluby 4H szansą dla dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich	U	Barbara Bubień	A5	5
78	Żyjmy w zgodzie z naturą	B	Praca zbiorowa	A5	5
79	Uprawa winorośli	B	Halina Szalda	A5	5

80	Wąwozy i wzgórza chmielowskie	B	A. Zasada	A5	5
81	My i nasze środowisko	U	B. Szczepanik- Krakowiak	A5	5
82	Zieloną ścieżką edukacji i zdrowia	B	M. Zajadło, B. Podgajna, J. Janic B.	A5	5
83	Czar legendy świętokrzyskiej – program edukacyjny dla klubów 4H	U	J. Soja-Sadowska J.Maliborska	A5	5

PODSUMOWANIE

Rok 2010 stał pod znakiem kontynuacji wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013. Informowanie rolników o możliwościach uzyskania wsparcia finansowego w ramach tego programu było kluczowym zadaniem stojącym przed specjalistami ŚODR. Rok 2010 był jednocześnie ważnym okresem funkcjonowania Ośrodka w ustalonym systemie doradztwa rolniczego, wymagającym sprostania konkurencji przy wykonywaniu usług doradczych.

Realizacja ważniejszych zadań przedstawia się następująco:

- porady indywidualne – 44956,
- doradztwo grupowe – 1175 spotkań dla 4685 rolników,
- szkolenia – 1073 szkoleń dla 15011 osób,
- pokazy – 159 dla 1410 uczestników,
- demonstracje – 133,
- opracowanie wniosków o dopłaty obszarowe – 11179,
- sporządzanie innych wniosków w ramach działań PROW – 4303,
- wydawnictwa nieperiodyczne – 130 pozycji broszur i ulotek, w tym 83 wznowienia,
- współpraca z klubami 4H – ok. 3000 dzieci i młodzieży w 70 klubach.

Realizowane zadania wymagały ścisłej współpracy z różnymi urzędami, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz szeroko rozumianego rozwoju obszarów wiejskich, w szczególności z:

- Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach,
- Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim w Kielcach,
- Świętokrzyską Izbą Rolniczą w Kielcach,
- Świętokrzyskim Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Kielcach,
- szkołami, uczelniami i instytutami rolniczymi,

- Świętokrzyskim Związkiem Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej oraz innymi związkami i zrzeszeniami branżowymi,
- Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa OR w Kielcach,
- Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Kielcach,
- Państwową Inspekcją Pracy w Kielcach,
- Agencją Rynku Rolnego w Kielcach,
- Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
- Fundacjami: Edukacyjną 4H oraz Heifer International w Warszawie oraz innymi instytucjami i organizacjami.

W związku z wystąpieniem w 2010 r. klęski powodzi /głównie na terenie powiatu sandomierskiego/ pracownicy Ośrodka wykonywali szereg zadań dodatkowych takich jak:

- 1/ Zaangażowanie doradców w szacowanie skutków powodzi (w woj. świętokrzyskim bezpośrednio 55 osób pracowało w komisjach klęskowych).
- 2/ Wydanie 50 stronicowej publikacji dla powodziarzy w nakładzie 5 tys. egzemplarzy.
- 3/ Opracowanie kalkulacji szkód dla prawie 120 gatunków roślin na potrzeby Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego.
- 4/ Wykonywanie analiz gleb dla powodziarzy, udzielane doradztwa agrotechnicznego oraz wyliczanie strat w uprawach rolnych.
- 5/ Opracowanie ponad 400 szt. wniosków z Działania nr 126 „Odbudowa Potencjału Produkcyjnego”.

Sprawozdanie z działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach za 2010 rok zostało przedstawione do zaopiniowania Radzie Społecznej Doradztwa Rolniczego oraz do zatwierdzenia przez organ założycielski.